

«ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ»

12 λαϊκά παραμύθια από διάφορα μέρη της Ελλάδας & Κύπρου

eBooks4Greeks
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

«ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ»

12 λαϊκά παραμύθια από διάφορα μέρη της Ελλάδας & Κύπρου

Επιλεγμένα παραμύθια απ' τον διαγωνισμό Παραδοσιακού Παραμυθιού
που διοργάνωσε η Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη
eBooks4Greeks.gr το 2011.

2017

eBooks4Greeks
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΙΤΛΟΣ: Παραδοσιακά Παραμύθια του Ελληνισμού

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: Γεωργία Καρκάνη, Άντρη Αντωνίου, Αδαμαντία Ξηρίδου, Χαρά Τσοντάκη, Σωτηρούλα Βασιλίου, Παρασκευή Αποστολοπούλου, Χρυσάνθη Πρωτοψάλτου, Ευδοκία Ποιμενίδου-Χατζηδημητρίου, Σοφία Τσουρλάκη, Γεώργιος Παλιάτσος, Αθηνά Κυριακού-Σαρακενίδου, Ειρήνη Πόλια

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Μαρία Βιλλιώτη

ΕΙΔΟΣ: Λαϊκά Παραμύθια

ΕΚΔΟΣΗ: eBooks4Greeks.gr, 2017

ISBN: 978-618-83142-0-7

Το έργο διανέμεται ελεύθερα με άδεια Creative Commons. Το αντίτιμο για όσους το επιθυμούν είναι, στις δύσκολες εποχές που περνάμε, να βοηθούν τους γύρω τους με όποιον τρόπο μπορούν.

eBooks4Greeks
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ιστοσελίδα: www.ebooks4greeks.gr
email: ebooks4greeks@gmail.com

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	5
1. Χοπ νταβάς, πομ Λυκάς... (Ευρυτανία - Στερεά Ελλάδα)	7
2. Το ριζικόν (Κύπρος)	14
3. Ο Δακρυηλιάς (Λιβίσι, Μάκρη - Μικρά Ασία).....	32
4. Τι να λέγους; - Τι να λέγους; (Σκουτάρος Μυτιλήνης)	42
5. Αν κάμω έναν γιον τζιαι φκάλω τον Βασίλην...(Κύπρος)	58
6. Να σου πω για τις μοίρες; (Ξηρόμερο Αιτωλοακαρνανίας – Στ. Ελλάδα)	70
7. Ο Μαρμαρωμένος Βασιλιάς (Βέροια Ημαθίας - Μακεδονία).....	76
8. Ο Ασλάντεντες (Ανατολική Θράκη).....	84
9. Ο Μανούσος και οι ξωτικιές (Ηράκλειο – Κρήτη)	105
10. Η κόρη η μονάχη (Καστοριά - Μακεδονία)	113
11. Του πιδούδ' μι ντ πίτα (Κολινδρός Πιερίας – Μακεδονία).....	120
12. Το δαμαλάκι με τα χρυσά πόδια (Ρόδος – Δωδεκάνησα).....	128

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το 2011 η ψηφιακή βιβλιοθήκη eBooks4Greeks.gr διοργάνωσε διαγωνισμό παραδοσιακού παραμυθιού. Ο διαγωνισμός ήταν ένα κάλεσμα με σκοπό να αναδειχτούν παραδοσιακά (λαϊκά) παραμύθια του τόπου μας που αποτελούν σημαντικό μέρος της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Τα 12 παραμύθια της παρούσας έκδοσης επιλέχθηκαν μέσα από 39 παραμύθια που έλαβαν συμμετοχή στον διαγωνισμό. Η επιλογή αυτή έγινε από τους τρεις «παραμυθάδες» μας: **Αγγελική Σχοινά** (angeliki_schoina@hotmail.com), **Γιώργο Παλιάτσιο** (paliatsios@yahoo.gr) και **Χάρις Μέγα** (charis_mega@yahoo.gr).

Η εικονογράφηση έγινε από την ζωγράφο **Μαρία Βιλλιώτη** (marvillioti@gmail.com)

Κόκκινη κλωστή δεμένη, στην ανέμη τυλιγμένη,
δώσ' της κλότσο να γυρίσει παραμύθι ν' αρχινήσει...

(το παραμύθι στη ντοπιολαλιά)

Μια φορά ήταν ένα νιός, ο Γλυκάς. Ζούσε με τη γριά μάνα τ, τ' Λέττα, όξω από 'να χωριό. Μοναχοκράνι¹ τον είχε και τον αγάπαγε πολύ. Ζάχαρη στο στόμα τον τάζε, γι' αυτό και τον ονοματίσανε έτσι. Αγαθιάρη τον περιγελούσαν οι χωριανοί, αλλά η μάνα τ' έλεγε:

«Οι αγαθοί κι οι τρελοί έχουν τ' τύχη τ' καλή».

Κάποτε, η βάβω αρρώστησε κι απόθανε. Ο Γλυκάς αρχίνησε να κλαίει και να χτυπιέται. Κείνη την ώρα, περνάγανε όξω απ' το σπίτι κλέφτες, που επήγαιναν να κλέψουν τον παπά.

¹ μοναχοκράνι: μοναχοπαίδι

«Πολύ σκούζει τούτος, λέει ένας. Θα τους σηκώσ' ολουνούς
στου ποδάρ'!»

«Στάκα και θα τον κάνω να σωπάσει, λέει ο άλλος».

Πάει λοιπόν, και στέκεται όξω από το παραθύρι του Γλυκά:

«Σώπα, λάρωσε²!»

«Ποιος είναι;» ρωτάει ο Γλυκάς.

«Ιγώ είμ' ο Χάρος!» αποκρίνεται ο κλέφτης. «Αν δεν λαρώσεις,
θα σε πάρω και του λόου σου.»

Τα χρειάστηκε ο Γλυκάς. Αρπάζει έναν νταβά³ και μια χλιάρα⁴
και αρχινάει να χορεύει και να τραγουδάει:

Χοπ νταβάς, πομ Λυκάς...

Σήκω Λέττα να τη(ρ)άς,

τι χο(ρ)ό κάνει ο Λυκάς.

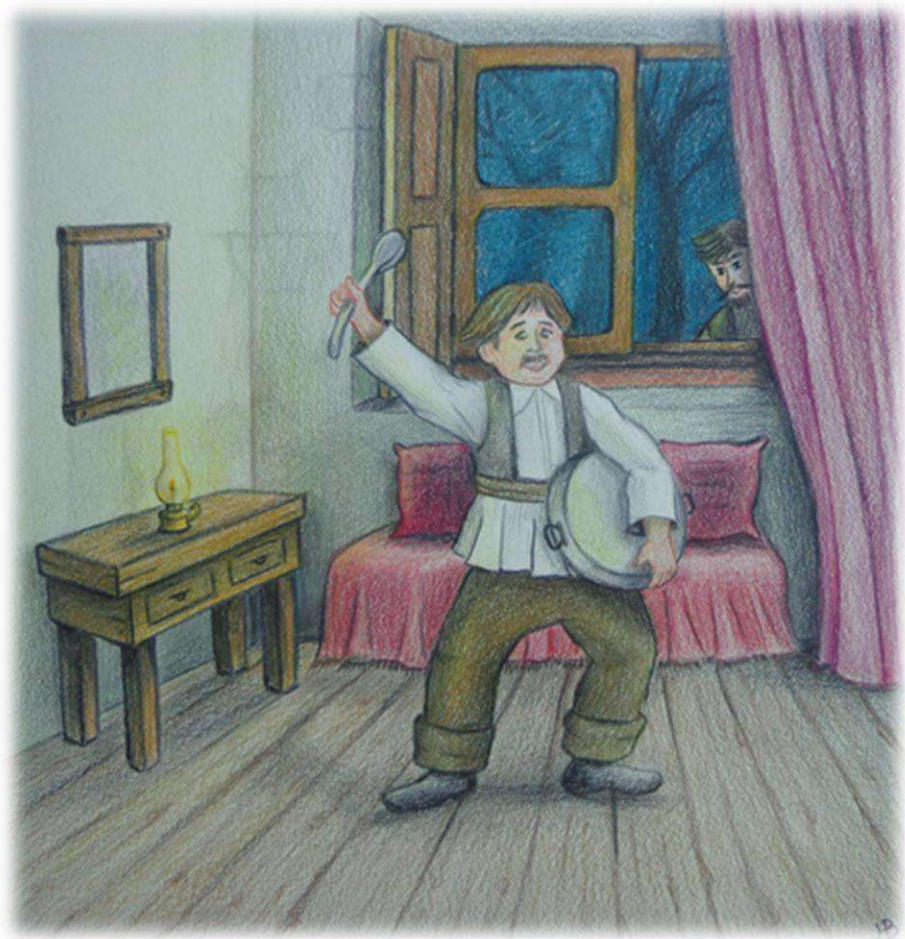
Γιατί ξέχασα να σας πω, ότι ο Γλυκάς εκτός από αγαθός, ήταν
και τσεβδός⁵.

² λάρωσε: σταμάτα την κλάψα

³ νταβάς: μεγάλο χάλκινο ταψί

⁴ χλιάρα, χουλιάρα: κουτάλα

⁵ τσεβδός: ψευδός

Δεν επέρασε ώρα πολύ και του θυμήθηκε να πάγει στις θειάς τ', τσ' Αμερσούλας. Δρόμο παίρνει, δρόμο αφήνει, σιγοτραγουδώντας, έφτακε στο χωριό. Για καλή τ' τύχη, κείνη τη στιγμή, οι κλέφτες φεύγαν γλήγορα γλήγορα, από το κονάκι του παπά, με ένα πουγκί χρυσάφι στα χέρια.

«Σώπα, λάρωσε!» λέει ο ένας στον άλλο, σαν άκουσαν τα τραγούδια.

Τ' αγρικάει⁶ ο Γλυκάς, νόμισε ότι θα ξαναπανθήσει το Χάρο. Αρχινάει να χτυπάει πάλι τον νταβά και να τραγουδάει:

Χοπ νταβάς, πομ Λυκάς...

Σήκω Λέττα να τη(ρ)άς,

τι χο(ρ)ό κάνει ο Λυκάς.

Τότες, τα χρειάστηκαν οι κλέφτες.

«Μας τσάκωσαν!» φωνάζουν. Πετάνε το πουγκί και το βάζουν στα ποδάρια.

Το σύμμασε⁷ ο Γλυκάς και κόπιασε στις θειά τ'. Δώσανε στη Λέττα το κατεύοδι⁸, αρχοντικά. Με δεσποτάδες και διάκους! Λίγο καιρό μετά, ο Γλυκάς πήγε στο κοιμητήρι, γιατί αποθύμησε τ' μάνα τ'.

«Τι πι(ρ)έπει να πά(ρ)ω μαζί μου;» έλεγε. «Λάδι ή κ(ρ)ασί;»

Τα πήρε και τα δύο. Πήγε στο κοιμητήρι. Λυκόφεγγε και μάργωνε⁹. Γλυκό το κρασάκι, το ρούφηξε. Μερακλώθηκε και το 'ριξε στο χορό και το τραγούδι:

⁶ αγρικάει: ακούει

⁷ σύμμασε: μάζεψε

⁸ κατεύοδι: αποχαιρετισμός

⁹ μάργωνε: κρύωνε

Χοπ νταβάς, πομ Λυκάς...

Σήκω Λέττα να τη(ρ)άς,

τι χο(ρ)ό κάνει ο Λυκάς.

Κείνη την ώρα, οι κλέφτες είχαν πάει και του λόγου τους, στο κοιμητήρι, να μοιράσουν τα άλλα κλεψιμέικα. Γρηκάνε τις α-γριοφνάρες τ' Γλυκά: «Δαιμονικό!» φωνάζουν κι από δω παν κι άλλοι.

Έτσι έμεινε ο Γλυκάς με τα χρυσάφια και τα τζοβαίρια. Πάγει στο κονάκι τση θειάς τ', τση Αμερσούλας, γιατί φοβόταν μονάχος. Κάποια μέρα, η θειά τ' λέει:

«Γλυκά, δεν είσαι λιανοπαίδ! Καιρός να κοιτάξεις για παντρειά! Στο διπλανό χωριό, μένει μια ξαδελφοκουινιάδα μ'. Έχει τρεις θυγατέρες, εύμορφες και νοικοκυρεμένες. Θα πάμε συμπεθεριό!»

Έτσι κι έγινε. Μια και δυο, κινάνε καβάλα στ' αλόγατα, να πάνε να δούνε τσ' νυφάδες. Εκαμάρωνε ο Γλυκάς, σαν γύφτικο σκεπάρνι. Θα πάαινε γαμπρός! Και τι γαμπρός; Πλούσιος και αρχοντοστολισμένος!

Αλλά ας αφήσουμε το Γλυκά κι ας κοπιάσουμε στις νύφες. Ήταν, όπως είχε πει η θειά, εύμορφες και νοικοκυράδες! Αλλά και λίγο αγαθιάρες και τσεβδές. Ετοιμάστηκαν οι νυφάδες, φόρεσαν γιορ-

τάνια και φλωριά. Βάλανε και το τσουκάλι στη φωτιά, για το συμπεθεριό.

«Το νου σας!» τις ορμήνεψε η μάνα τσ, «Άχνα, μπροστά στους μουσαφίριδες!»

Έφτασε ο Γλυκάς με τη θειά τ' και γίνανε τα ειδώματα. Χαμηλοβλεπούσες οι νύφες και ντροπιάρες. Κερνάνε γλυκά, κερνάνε τσίπουρα. Μάτια δεν εσήκωσαν να ιδούν τον γαμπρό. Φτάνει που 'ταν ρσενικός και πλούσιος. Είχαν και το νου τους στο κριάς που 'βραζε. Κάποια ώρα το φαγί άρχισε να φουσκώνει. Τώρα τι να κάνουν; Να αφήσουν το συμπεθεριό να πάνε στο μαγερειό;

«Παραφούκωσε το (τσου)κάλι!» λέει η πρώτη.

«Πάρε (χου)λιάρι, (ανα)κάτωσέ το!» λέει η δεύτερη.

«Ιγώ δεν κλένω¹⁰ δε μιλώ, ιγώ θα πάλω το γαμπλό!» λέει η τρίτη.

Ξεμπροστιάστηκαν οι νυφάδες. Ντροπιασμένη η μάνα τους φώναζει: «Σωπάστε, λαρώστε!»

Πετάγεται απάνω ο Γλυκάς και αρχινάει να τραγουδάει:

¹⁰ κρένω: λαϊκότροπο λέω, μιλάω

Χοπ νταβάς, πομ Λυκάς...

Αχ μανούλα μ' τι θο(ρ)ώ,
ντύνουν το Λυκά, γαμπ(ρ)ό

Έτσι ο Γλυκάς παντρεύτηκε την μικρότερη και πιο όμορφη και
ζήσαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα! Κι αν τον ρώταγε κανένας
για τα πλούτια τ', αποκρίνονταν:

«Είδα Χά(ρ)ου, μάτια, ιγώ!»

*Το παραμύθι αυτό το άκουσα απ' τη γιαγιά μου, τη Νάσαινα τ' Γκρέκα, πολλά χρόνια πριν.
Έζησε σ' ένα χωριό της Ευρυτανίας. Ήταν μεγάλη παραμυθού, κάτι που κατάλαβα μετά τον
θάνατό της. Προσπάθησα να το αποδώσω όσο καλύτερα μπορούσα, γιατί δεν υπάρχει πουθενά
γραμμένο.*

ΚΑΡΚΑΝΗ ΓΕΩΡΓΙΑ
g.karkani@hotmail.com

Το ριζικόν

(Κύπρος)

(το παραμύθι στη ντοπιολαλιά)

Μια βολάν τζ' έναν τζαιρόν, σε κάτι γρόνους προτινούς, ή-
τουν ένα παλικάριν όμορφο σαν τον νήλιον τζαι ακόμα
παραπάνω. Τα μάθκια του ήτουν τόσον πράσινα που άμαν εδι-
κλούσαν πάνω σου εξαλίζεσουν τζαι τα μαλλιά του ήτουν τζίτρινα
σγοιαν τα στάσσια του καλοτζαιρκού. Εν είσιεν άλλον να τον πα-
ραφκεί στην ομορκιά τζαι την καλοσύνην. Γιατί ήτουν τζαι η ομορ-
κιά της ψυσιής τζαι της καρκιάς του πολλά μιάλη. Πιο μιαλή τζαι
που την ομορκιάν της όψης του.

Η μάνα του έναν είσιεν τζαι έγλεπέν το τζαι έσιεπέν τον σαν τα
μάθκια της τα θκυο. Έτρεμεν η ψυσιή της να μεν πάθει τίποτε.
Έπεφτεν να τζοιμηθεί τζ' επαρακάλαν ως το ξημέρωμαν την Πανα-

ϊαν, που ήτουν τζαι τζείνη μάνα, να της κόφκει μέρες τζαι να του διά γρόνια.

Μα τζαι το παλικάριν άλλον που τη μάναν του εν είσσιε. Τον τζύρην του έχασέν το λιον τζαιρόν μετά που εγεννήθην τζαι ούλην του τη ζωήν επέρασεν την δίπλα της. Τζείνην αγάπαν τζαι ήτουν η ζωή του έτσι όπως την έθελεν.

Μα μιαν καλήν ημέραν η καρκιά του εφάτσησεν. Εφάτσησεν με έναν τρόπον που εν είσιεν ξαναφατσίησει ποττέ ξανά. Εν έξερεν να το εξηγήσει τζαι ούτε έθελεν να το ξομολοηθεί της μάνας του. Αντρέπετουν. Μα τζείνη εκατάλαβεν το πώς κάτι εν επήαινε καλά τζ' ας μεν ελάλεν τίποτε.

Όσπου η κατάσταση εν επήαινε άλλον. Το παλικάριν με έτρωεν με έπινεν. Επήαινε στα χωράφκια, εδούλευκεν που την ανατολήν ως το βούττημαν του νήλιου τζι ύστερις έρκετουν έσσω τζαι έππεφτε πας την καρκόλαν τζαι άρκεφκεν να ποφυσά ως το ξημέρωμαν. Τα μάθκια του ήτουν γεμάτα, σγοιαν τις θάλασσες λίην ώρα πριχού ξεσπάσει τραμουντάνα. Εν άντεχεν άλλον η μάνα του να τον θωρεί έτσι σκέδιον τζαι έκατσέν τον κάτω να συντήχουν.

«Ίνταμ' που 'σσιεις λεβέντη μου; Ίνταμ' που βασανίζει την καρκιά σου; Πε μου τζαι εν να ποσπαστώ που το μαράζι μου, ώσπου σε θωρώ έτσι».

Μόλις άκουσεν τα λόγια της μάνας του τζαι είεν την αγάπην μες τα μάθκια της, εν άντεξεν άλλο. Έππεσεν στην αγκάλην της τζαι ελούθηκεν τα κλάματα. Εκράτεν την τζαι έκλαιε ώραν πολλήν, ώσπου τζ' εξεθύμανεν η ψυσιή του. Ύστερα εσφούτζισεν τα μάθκια του τζαι εδίκλισεν πάνω της.

«Αγαπώ μιαν κορασιάν, μανά. Εία την έναν πωρνό που επήαινα στα χωράφκια τζαι που τζείν' την ώρα εν ιμπορώ να δώκω παμόν. Κλωθογουρίζειν ούλην την ώρα μες την κκελέ μου τζαι με που τζοιμούμαι ξιάνω την με που ξυπνώ».

Η μάνα εταράχτην άμαν το άκουσε. Κάτι μέσα της ελάλεν της πως εν ήτουν για καλόν τούτη η κουβέντα, μα εν έθελε να πει τίποτε. Έκαμεν την καρκιάν της πέτρα τζαι εγύρισεν τζαι λαλεί του:

«Άνου πάνω, γιόκκα μου να πάμεν να τη ζητήσουμεν. Θαρκούμαι ήρτεν η ώρα σου να αρμαστείς».

Με το που άκουσεν το παλικάριν τα λόγια της μάνας του, εφωτιστήκαν τα μάθκια του σαν να τζαι ανέτειλεν μέσα τους ο νήλιος. Μα τα μάθκια της μάνας είχαν ένα νοσσιόν, σαν το νέφος το βαρύ που φκάλει νερά τζαι πουμπουρκές. Έθκιωξέ το όμως τζαι εν τον άφηκεν να το δει. Έβαλεν τα καλά της, εκάμεν το σταυρό της τζαι έπιαν' τον που το σιέριν να παν να τη ζητήσουν.

Η κορασιά ήτουν αντζελοκάμωτη, τόσον όμορφη που αντρέπεσουν να τη θωρείς. Ήτουν ολόασπρη σαν το γάλα τζαι είσεν έναν μαλλίν μακρύ τζαι μαύρον σαν την πίσσαν. Προκομμένη τζαι λιομίλητη, ούλον αρετές τζαι χάρες. Εμιλήσαν τα, εκανονίσαν τα τζαι είπαν σε μια εφτομάν να τους αρμάσουν.

Το παλικάριν εφτεροπέταν. Ελάλεν τ' όνομά της τζαι άννοιεν η καρκιά του φύλλα φύλλα. Έτσι μιάλην χαράν εν εξανάνωσε ποττέ. Η μάνα όμως εφοάτουν τζ' εν εμπορούσεν να χαρεί μιτά του. Ήτουν σαν να τζαι κάποιος επάταν πας το στήθος της τζαι ετσίλαν την καρκιάν της. Όκυο μέρες πριχού γινεί ο γάμος, έπιαν τη στράταν τζ' έφκηκεν πας το βουνόν.

Τζει πάνω ήτουν το σπιτούι μιας κοτζάκαρης που ούλοι ελαλούσαν πως εν μάλιστα. Η φτωσιή εν επείραζεν κανέναν, μα εφοούνταν την ούλοι γιατί εν ήτουν σαν τους άλλους. Με τους αδρώπους εν είσιεν πολλά πολλά. Ελαλούσαν πως εμίλαν με τα στοισσειά τζαι πως έξερεν τα μελλούμενα. Έβαλεν το λοιπόν η μάνα όσην δύναμην είχαν τα πόθκια της τζαι έφκηκεν πας το βουνό. Ήβρεν την κοτζάκαρη τζαι ερώτησέν την να της πει αν τούτη η ένωση εν να 'ταν εβλοημένη ή όι.

Της κοτζάκαρης εσκοτείνιασεν το δειν της με το που άκουσεν ίνταμ' που την ερώταν η μάνα. Εγύρισεν που την άλλη τζ' εν άννοιε το στόμα της να συντίσσει. Η μάνα έππεσεν στα πόθκια της τζαι επαρακάλαν την να της πει ίνταμ' που εθώρεν. Επαρακάλεν την τζαι ελούνετουν τα κλάματα. Άμαν εκατάλαβεν η κοτζιάκαρη πως η γεναίκα εν θα έφευκεν που τζαμέ αν δεν της εδιάν μιαν απόκρισην, εδίκλισεν τζαι είεν τη μες τα μάθκια τζ' είπεν της:

«Το γιο σου, κόρη μου θα τον δακκάσει κουφή την πρώτη νύχτα του γάμου του. Τζ' ύστερις θα ξεψυssiήσει.»

Με το που άκουσεν τα λόγια της κοτζάκαρης η μάνα, ήταν σαν να τζ' έμπηξεν της κάποιος έναν μασσιέριν τζ' έκαμεν της την καρκιάν κομμάθκια. Εξαλίστην, έχασεν το χρώμα της τζαι επιάστην πας το τραπέζιν για να μεν πουκουππιστεί. Ύστερις με όσην δύναμην έφκαινεν που μέσα της, εγύρισεν τζαι λαλεί της:

«Έτσι πράμαν εν θα γενεί! Ακούεις; Κανένας εν θα πειράξει το γιο μου, όσο ζω τζαι αναπνέω!»

Εστράφην εις την πόρταν τζαι εκίνησεν να φύει, μα η φωνή της κοτζάκαρης ετρύπησεν τα σωθικά της:

«Κανένας εν ξεφεύκει που το ριζικόν του, κόρη μου. Κανένας.»

Η μάνα εν έξερεν ίνταμ' που να κάμει. Επήεν βουρητή να έβρει το γιο της. Είπεν του τα ούλα τζαι επαρακάλεσέν τον να ακυρώσουν το άρμασμαν. Μα τζείνος έφκαλλέν την πελλήν τζ' εν εδέχεται ν' ακούσει έτσι πράμαν.

«Μανά, το άρμασμαν εν να γενεί τζ' ας εν το τελευταίον πράμαν που εν να κάμω στη ζωή μου.»

Έρτεν η μέρα του γάμου τζαι η μάνα ήτουν σαν την πεθαμένη. Είσιεν να φάει που τη μέραν που άκουσεν τα λόγια της κοτζάκαρης. Γλωμή τζαι τζίτρινη σαν το λεμόνιν που εν έτοιμον να ππέσει

που το δεντρόν, εγύριζεν μες το χωρκό σαν το φάντασμα τζαι εν έβρισκεν παρηορκάν.

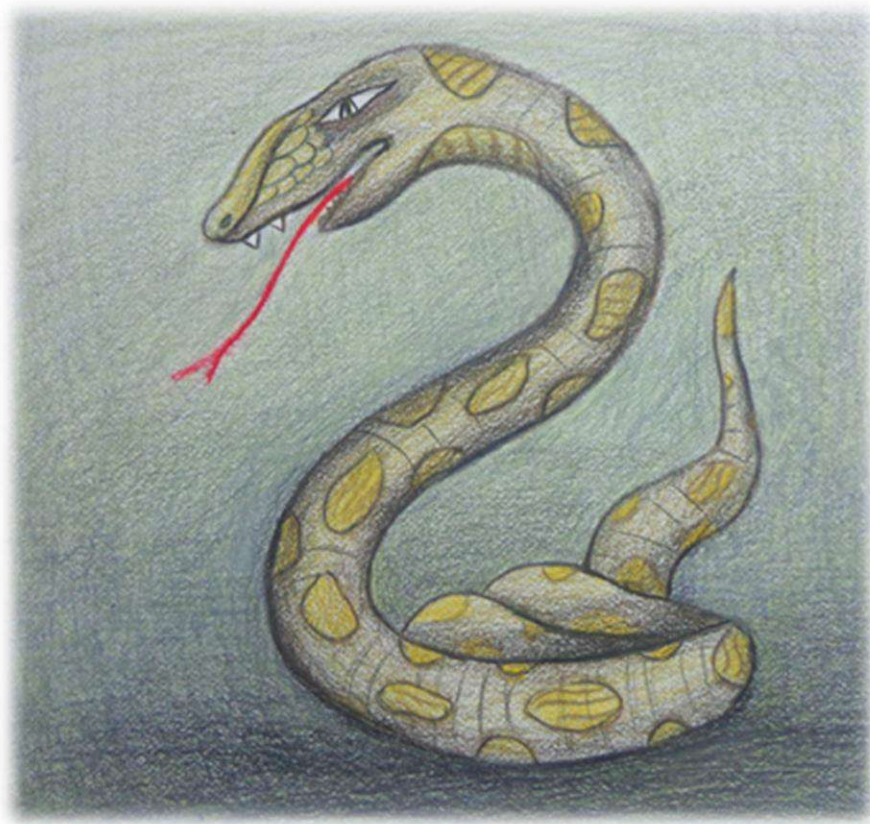
Εγίνην το άρμασμαν κανονικά τζαι ήτουν ούλοι ολόχαροι τζ'ολόπετοι. Εσφίγκετουν τζ' η μάνα να γελάσει μα εν εξόρτωνε. Στο τραπέζιν εφάαν, ετραουδήσαν τζαι εχορέψαν τζ' ύστερις εφά-τσίησαν τα ποτήрка τους για να ευτζιηθούν του ζευκαρκού να 'ν' η ένωσή του εβλοημένη τζαι καρπερή. Μόνον η μάνα εκάθετουν βουβή τζ' ολόασπρη σαν το πανίν.

Άμαν ερέξαν τα μεσάνυχτα, ήρτεν η ώρα που εφοάτουν. Ο κόσμος έφυεν τζαι το αντρόινον επήεν στην κάμαρήν του να ππέσει. Η μάνα, κρυφά-κρυφά σαν την αλούπαν, εβούρησεν τζ' εχώστην πίσω που το αρμάριν τους τζ' επαραφύλαεν. Κατά τες τέσσερις άκουσεν κάτι να κωλοσύρνεται χαμέ τζ' edίκλινεν να δει. Μια κουφή πασσιά τζαι μακριά, έφκαλλεν τη γλώσσα της τζ' εκωλοσύρνετουν προς την καρκόλαν του ζευκαρκού.

Δίχως να φοηθεί στιγμήν, με μια δύναμη που ούτε έξερεν ίντα-λως έφκαινεν που μέσα της, έπιαεν την τσάππαν που έφερεν μιτά της τζαι εφάτσησέν της μιαν που πάνω. Η κκελέ της εκόπην μονο-μιάς τζαι η κουφή έμεινε στον τόπον.

Ξαλαβρωμένη, άνοιξεν σιγά-σιγά την πόρταν της κάμαρης τζαι έφυεν. Τωρά εμπορούσεν να τζοιμηθεί με την ησυχία της. Το γιο

της εγλύτωσέν τον τζαι τα λόγια της κοτζάκαρης εν θα εφκαίναν αληθινά.

Λίην ώραν ύστερις, το παλικάριν εξύπνησεν τζ' εκατάλαβεν πως εδίψαν. Εσηκώστηκεν να πάει στην κουζίνα να βάλει λίον νερόν να πιεί. Μόλις εστάθην τζαι εφόρησεν τις παντόφλες του, έδωκεν κάτω τζ' έμεινεν μονοτάξαρος.

Εσηκώστην η γεναίκα του τζαι άρκεψεν να παουρίζει. Ανάυρεν ούλον το σπίτιν. Έηταν ούλοι βουρητοί να δουν ινταμ' πού εγίνην. Με το που κοντεύκουν, ίντα να δουν; Μεσ τη μιαν του την παντό-

φλαν, ετρύπωσεν η κκελέ της κουφής τζαι έκαμέν του μια ακκα-
μαθκιάν που τον άφηκεν στον τόπον. Έρτεν τζ' η μάνα σαν τη πελ-
λή τζ' έπιαεν στην αγκάλην της το μονάκριβό της τζαι άρκεψεν να
μοιρολοά. Ό,τι τζαι να έκαμεν, τα λόγια της κοτζάκαρης εφκήκαν
τελικά αληθινά.

Κανένας εν ιμπόρει να ξεφύει που το ριζικόν του. Κανένας...

(το παραμύθι στη κοινή δημοτική)

Μια φορά κι έναν καιρό, στα πολύ παλιά χρόνια, ζούσε ένα παλικάρι όμορφο σαν τον ήλιο και ακόμα παραπάνω. Τα μάτια του ήταν τόσο πράσινα που όταν τα κοίταζες ζαλιζόσουν και τα μαλλιά του ήταν ξανθά σαν τα στάχυα του καλοκαιριού. Δεν υπήρχε άλλος κανείς να τον ξεπεράσει σε ομορφιά και καλοσύνη. Γιατί ήταν και η ομορφιά της ψυχής και της καρδιάς του πολύ μεγάλη. Πιο μεγάλη και απ' την ομορφιά της όψης του.

Ήταν μοναχοπαίδι και η μάνα του τον πρόσεχε σαν τα μάτια της. Έτρεμε η ψυχή της να μην πάθει τίποτα. Τα βράδια που ξάπλωνε να κοιμηθεί, παρακαλούσε μέχρι το ξημέρωμα την Παναγία, που ήταν κι η ίδια μάνα, να της κόβει μέρες και να του δίνει χρόνια.

Μα και το παλικάρι δεν είχε άλλο δικό του άνθρωπο εκτός από εκείνη. Τον πατέρα του τον είχε χάσει λίγο καιρό μετά που γεννήθηκε και όλη του τη ζωή την πέρασε δίπλα στη μάνα του. Ήταν ευτυχισμένος και δεν ήθελε κάτι άλλο απ' τη ζωή του.

Μια μέρα όμως η καρδιά του χτύπησε μ' έναν τρόπο διαφορετικό. Μ' έναν τρόπο που δεν είχε χτυπήσει ποτέ ξανά. Δεν ήξερε ούτε κι ο ίδιος να εξηγήσει τι ήταν αυτό που του συνέβαινε κι ούτε

ήθελε να το εξομολογηθεί στη μάνα του. Ντρεπόταν. Η μάνα του όμως είχε καταλάβει πως κάτι δεν πήγαινε καλά κι ας μην έλεγε τίποτα.

Μέχρι που η κατάσταση δεν πήγαινε άλλο. Το παλικάρι ούτε έτρωγε ούτε έπινε. Πήγαινε στα χωράφια, εργαζόταν από την ανατολή μέχρι τη δύση του ήλιου κι ύστερα επέστρεφε στο σπίτι, ξάπλωνε πάνω στο κρεβάτι και άρχιζε να αναστενάζει. Τα μάτια του ήταν υγρά κι έμοιαζαν με θάλασσες πριν από την καταιγίδα. Δεν άντεχε η μάνα του να τον βλέπει άλλο σε αυτά τα χάλια και μια μέρα προσπάθησε να ανοίξει μαζί του συζήτηση για να ξεκαθαρίσει το θέμα.

«Τι έχεις, λεβέντη μου; Τι σε βασανίζει; Πες μου και δεν αντέχω να σε βλέπω άλλο έτσι, ματώνει η καρδιά μου».

Μόλις άκουσε το παλικάρι τα λόγια της μάνας του και είδε την αγάπη μέσα στα μάτια της, δεν άντεξε άλλο. Έπεσε στην αγκαλιά της και ξέσπασε σε κλάματα για ώρα πολλή, μέχρι που ξεθύμανε. Ύστερα σκούπισε τα δάκρυα του και γύρισε και της είπε:

«Αγαπάω μια κοπέλα, μάνα. Την είδα ένα πρωί που πήγαινα στα χωράφια κι από την ώρα εκείνη δεν μπορώ να ησυχάσω. Γυρίζει όλη την ώρα μέσα στο μυαλό μου και δεν μπορώ να την ξεχάσω ούτε στον ύπνο ούτε στον ξύπνιο μου».

Η μάνα τaráχτηκε με το που άκουσε τα λόγια του. Το ένστικτό της της έλεγε πως αυτή η κουβέντα δεν ήταν για καλό, μα δεν ήθελε να πει τίποτα. Έκανε την καρδιά της πέτρα και γύρισε και του είπε:

«Σήκω, γιε μου να πάμε να ζητήσουμε το χέρι της. Νομίζω ήρθε η ώρα σου να παντρευτείς».

Μόλις άκουσε το παλικάρι τα λόγια της μάνας του, φωτίστηκαν τα μάτια του λες και ανέτειλε μέσα τους ο ήλιος. Μα τα μάτια της μάνας είχαν μια σκιά που έμοιαζε με μαύρο σύννεφο γεμάτο βροχή. Το έδιωξε όμως και δεν άφησε το γιο της να το δει. Φόρεσε τα καλά της, έκανε το σταυρό της και τον πήρε απ' το χέρι να πάνε να ζητήσουν την κοπέλα.

Η κοπέλα έμοιαζε με άγγελο. Ήταν τόσο όμορφη που ντρεπόσουν να τη βλέπεις. Η επιδερμίδα της ήταν λευκή και πορσελάνινη και τα μαλλιά της μακριά και μαύρα σαν τον έβено. Ήταν γενναιώδωρα προικισμένη με σπάνιες χάρες και αρετές. Συζήτησαν και κανόνισαν σε μια εβδομάδα να τους παντρέψουν.

Το παλικάρι ένιωθε πως πετούσε. Έλεγε το όνομά της και αγαλλίαζε η ψυχή του. Τόσο μεγάλη χαρά δεν είχε ξανανιώσει ποτέ. Η μάνα του όμως δεν μπορούσε να συμμεριστεί τη χαρά του. Φοβόταν. Ένιωθε ένα βάρος στο στήθος, λες και κάποιος της πατούσε την καρδιά. Δυο μέρες πριν γίνει ο γάμος, ανηφόρησε για το βουνό.

Πάνω στο βουνό ήταν το σπιτάκι μιας γριάς που έλεγαν όλοι πως ήταν μάγισσα. Η καημένη δεν πείραζε κανένα, μα όλοι τη φοβόντουσαν γιατί ήταν διαφορετική. Δεν είχε πάρε-δώσε με κανέ-

ναν και έλεγαν πως μπορούσε να μιλά με τα στοιχειά και να διαβάζει το μέλλον. Μάζεψε η μάνα όση δύναμη είχαν τα πόδια της και ανέβηκε στο βουνό. Βρήκε τη γριά και τη ρώτησε να της πει αν η ένωση του γιου της με αυτή την κοπέλα θα ήταν ευλογημένη ή όχι.

Της γριάς σκοτείνιασε το βλέμμα της, μόλις άκουσε την ερώτηση. Γύρισε το κεφάλι της απ' την άλλη μεριά και δεν άνοιγε το στόμα της να απαντήσει. Η μάνα γονάτισε και την παρακαλούσε να της πει τι είχε δει. Παρακαλούσε και έκλαιγε γοερά. Όταν η γριά κατάλαβε πως η γυναίκα δε θα έφευγε χωρίς απάντηση, την κοίταξε μέσα στα μάτια και της είπε:

«Το γιο σου, κόρη μου θα τον δαγκώσει ένα φίδι την πρώτη νύχτα του γάμου του κι ύστερα θα ξεψυχήσει».

Μόλις η μάνα άκουσε τα λόγια της γριάς, νόμισε πως κάποιος της μαχαίρωσε την καρδιά και την έκανε κομμάτια. Ζαλίστηκε, έχασε το χρώμα της και στηρίχτηκε πάνω στο τραπέζι για να μη σωριαστεί στο πάτωμα. Ύστερα με όση δύναμη είχε μέσα της φώναξε:

«Αυτό το πράγμα δε θα γίνει ποτέ! Ακούς; Όσο ζω και αναπνέω, κανένας δε θα πειράξει το γιο μου!»

Την ώρα που άνοιγε την πόρτα να φύγει, η φωνή της γριάς ακούστηκε πάλι και τρύπησε τα σωθικά της:

«Κανένας δεν ξεφεύγει από το πεπρωμένο του, κόρη μου. Κανένας».

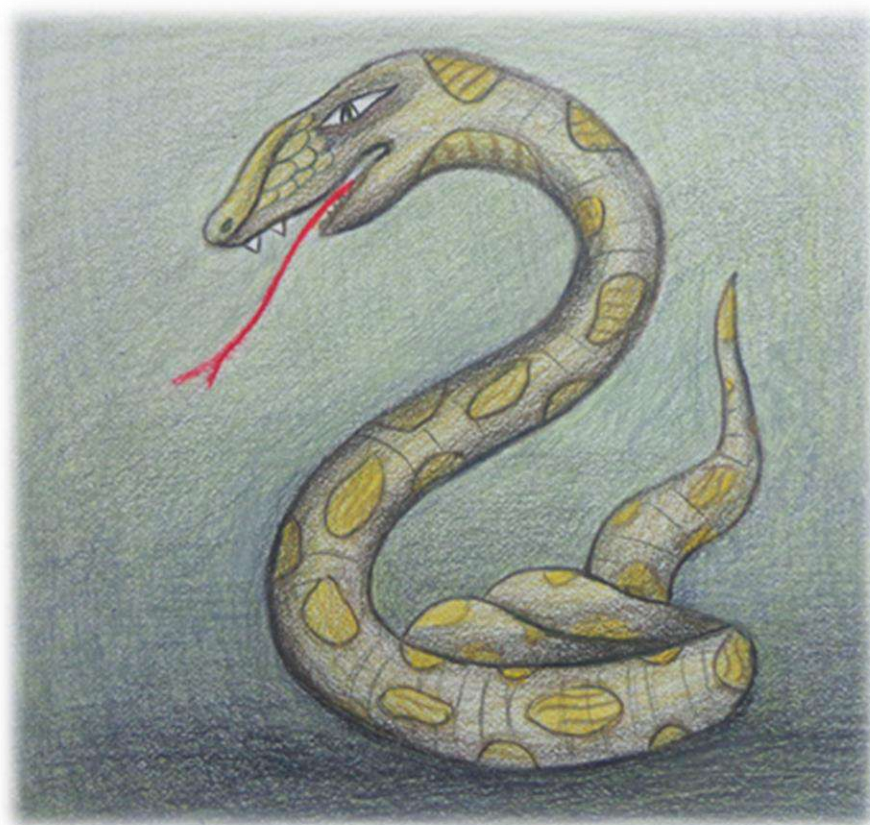
Η μάνα δεν ήξερε τι να κάνει. Έτρεξε αλαφιασμένη να βρει το γιο της. Του είπε τι είχε συμβεί και τον παρακάλεσε να ακυρώσουν το γάμο. Αυτός όμως την έβγαζε τρελή και δεν δεχόταν να ακούσει τέτοιο πράγμα.

«Μάνα, ο γάμος θα γίνει κι ας είναι το τελευταίο πράγμα που θα κάνω στη ζωή μου».

Όταν ήρθε η μέρα του γάμου η μάνα έμοιαζε με πεθαμένη. Είχε να φάει από τη μέρα που άκουσε τα λόγια της γριάς. Ήταν καταχλωμη σαν μεστό λεμόνι και γύριζε μέσα στο χωριό όμοια με φάντασμα, δίχως να μπορεί να ηρεμήσει.

Ο γάμος έγινε κανονικά και ήταν όλοι πολύ ευτυχισμένοι. Η μάνα σφιγγόταν να γελάσει, μα δεν τα κατάφερνε. Ακολούθησε το γλέντι, φάγανε, τραγούδησαν και χόρεψαν κι ύστερα τσούγκρισαν τα ποτήρια τους για να ευχηθούν στο ζευγάρι να είναι η ένωσή του ευλογημένη και καρποφόρα. Μόνο εκείνη καθόταν χωρίς να συμμετέχει, αμίλητη και κάτασπρη σαν το πανί.

Πέρασαν τα μεσάνυχτα και ήρθε η ώρα που φοβότανε. Ο κόσμος αποχώρησε και το ζευγάρι πήγε στο δωμάτιό του να ξαπλώσει. Η μάνα έτρεξε και κρύφτηκε κρυφά-κρυφά πίσω από το ερμάρι στο δωμάτιο τους και παραφύλαγε. Γύρω στις τέσσερις άκουσε κάτι να σέρνεται στο πάτωμα και γύρισε το βλέμμα της να δει. Ένα φίδι τεράστιο, χοντρό και μακρύ, έβγαζε τη γλώσσα του και σερνόταν προς το κρεβάτι του ζευγαριού.

Χωρίς να φοβηθεί στιγμή, με μια δύναμη που ούτε η ίδια ήξερε πως είχε μέσα της, πήρε την τσάπα που είχε φέρει μαζί της και το

χτύπησε με δύναμη. Το κεφάλι του κόπηκε στη στιγμή και το φίδι έμεινε στον τόπο.

Ανακουφισμένη, άνοιξε σιγά-σιγά την πόρτα του δωματίου και έφυγε. Τώρα μπορούσε να κοιμηθεί με την ησυχία της. Το γιο της τον είχε γλυτώσει και τα λόγια της γριάς δε θα επαληθεύονταν.

Λίγη ώρα αργότερα το παλικάρι ξύπνησε και κατάλαβε πως διψούσε. Σηκώθηκε να πάει στην κουζίνα να βάλει λίγο νερό να πει. Με το που στάθηκε όρθιος και φόρεσε τις παντόφλες του έπεσε στο έδαφος και έμεινε στον τόπο.

Σηκώθηκε η γυναίκα του και άρχισε να ουρλιάζει. Σήκωσε όλο το σπίτι στο πόδι. Έτρεξαν όλοι πανικόβλητοι στο δωμάτιο του ζευγαριού και τι να δουν; Το κεφάλι του φιδιού είχε τρυπώσει στη μια παντόφλα του παλικαριού, δίνοντάς του ένα θανατηφόρο δάγκωμα στο πόδι. Ήρθε η μάνα σαν την τρελή και πήρε το μοναχογιό της αγκαλιά και άρχισε να μοιρολογεί. Όσο και να το πάλεψε, τα λόγια της γριάς είχαν βγει τελικά αληθινά.

Κανένας δεν μπορεί να ξεφύγει από το πεπρωμένο του. Κανένας....

Το παραμύθι αυτό μου το έλεγε η συγχωρεμένη η γιαγιά μου η Μαρία. Της το έλεγε κι αυτής η δική της γιαγιά. Το έγραφα για να την τιμήσω και για να φέρω ξανά στη μνήμη μου τα ξεγνοιαστα παιδικά καλοκαίρια που πέρασα κοντά της. Εφόσον είναι ένα παραμύθι της Κύπρου, δε θα μπορούσα να μην το γράψω και στην κυπριακή διάλεκτο.

ANTPH ANTΩNIOY
mon160680@yahoo.gr

Ο Δακρυηλιάς

(Λιβίσι, Μάκρη - Μικρά Ασία)

Είχεν ένα βασιλιά

Εκείνο τον καιρό εκείνο το ζαμάνι

Που έκαμναν οι Τούρκοι ραμαζάνι

Κόκκινη κλωστή κλωσμένη

Στην ανέμη περασμένη

Δωσ' την κλώτσο να γυρίσει

Παραμύθι ν' αρχινήσει...

Αρχή του παραμυθιού, καλησπέρα σας!

Είχε ένα βασιλιά κι είχε τρεις γιούς. Ο πρώτος ήταν ο πιο όμορφος, ο δεύτερος ο πιο καλός κι ο τρίτος ο πιο μυαλωμένος. Ζούσαν καλά στο παλάτι κι ο λαός χαιρόταν με το βασιλιά, που δεν αδικούσε κανέναν. Τα παλικάρια ξεκίνησαν μια μέρα να πάνε για κυνήγι με τον πατέρα τους. Στο δρόμο βρίσκουν έναν δράκο. Ανοίγει το στόμα του ο δράκος και τους κάνει μια χαψιά. Πάνε αυτοί στην κοιλιά του. Μόλις πήγε στο κάστρο του τους βγά-

ζει απ' την κοιλιά κι ήταν μαρμαρωμένοι. Τους έριξε στην αποθήκη μαζί με τους χιλιάδες που είχε μαρμαρώσει τα περασμένα χρόνια.

Η γυναίκα του βασιλιά, όταν είδε ότι πέρασαν τρεις μέρες και τρεις νύχτες και δεν είχαν γυρίσει ο άντρας με τους γιους της κατάλαβε ότι τους ξέκανε ο δράκος γιατί άλλον εχθρό ο άντρας της δεν είχε. Ντύθηκε στα μαύρα και μαζί στα μαύρα ντύθηκαν όλοι οι υπήκοοι κι οι δούλες στο παλάτι.

*Φαρμάκι, μυρωδιές χυθήκαν απ' τον Άδη
μηδέ αυγή, μήτε πρωί σιμώνει στο παλάτι
μόνο γοργά να έρχεται- ακούνε- το σκοτάδι.*

Από το πρωί ίσαμε το βράδι έκλαιγε και τραβούσε τα μαλλιά της για το κακό που τη βρήκε. Είχε μπροστά της ένα ασημένιο τάσι, που έδινε στα αγόρια της να πίνουν δροσερό νερό όταν διψούσαν. Μέρες τώρα το τάσι δεν χρειάστηκε να το γεμίσει νερό, μόνο το έπαιρνε κάθε τόσο στα χέρια της και το κοίταζε και θυμόταν τα παιδιά της. Δάκρυ στο δάκρυ κάθε μέρα, που έσταζε από τα βλέφαρά της το τάσι γέμισε κι έγινε ένα αλμυρό νερό. Μια ώρα που διψούσε φώναξε τη δούλα να της φέρει νερό. Γριά εκείνη δεν άκουσε, κι η βασίλισσα δεν άντεξε τη δίψα και το έφερε στα χείλη της όπως τις παλιές μέρες οι γιοί της έκαναν για να ξεδιψάσουν. Αμέσως μόλις το ήπιε ένιωσε σαν να έπεσε σφραγίδα στα σωθικά

της. Έτσι ένιωθε κι όταν με το καλό έμενε έγκυος από τον άντρα της. Κατάλαβε τι έγινε και ντράπηκε. Πέρασε ο κανονικός καιρός και στους εννιά μήνες γέννησε. Από τα δάκρυά της είχε πιαστεί το παιδί, γι' αυτό το βάφτισε Δακρυηλιά.

Ο Δακρυηλιάς μεγάλωνε και ψήλωνε όλο και πιο πολύ. Έπαιρνε τα γράμματα κι έγινε φίλος με όλα τα παιδιά. Όμως έβλεπε που τα παιδιά έχουν πατέρα κι αδέρφια και κρυφά αναρωτιόταν γιατί αυτός δεν είχε. Όταν έφτασε ο χρόνος του να κρατήσει σπαθί ρώτησε τη μάνα του, τη βασίλισσα, γιατί αυτός ανάμεσα σε όλα τα παιδιά είναι χωρίς αδέρφια και πατέρα. Του εξήγησε αυτή και τον παρακάλεσε να μη βγει ποτέ πιο έξω από το παλάτι και την πόλη. Όμως ο Δακρυηλιάς την είχε πάρει κιόλας την απόφαση.

Σε άλογο με χαίτη κόκκινη

έξεψε το κορμί του.

Και στο θηκάρι του βασιλιά-πατέρα

του έκρυψε το σπαθί του.

Έβαλε σκοπό να βρει το δράκο και να τον εκδικηθεί. Καβάλησε το άλογο του πατέρα του, φόρεσε την πιο όμορφη φορεσιά του πρώτου αδερφού, φίλησε με την καλοσύνη που φίλαγε ο μεσαίος αδερφός τη μάνα του κι ορκίστηκε με τη μυαλοσύνη του πιο μικρού ότι θα γυρίσουν πίσω όλοι μαζί, και μάλιστα, γρήγορα.

Με το που βγήκε στη στροφή αντάμωσε έναν σκύλο. Δεν κούνησε την ουρά του ο σκύλος να δείξει χαρά που βρήκε αφεντικό μόνο έδειξε τα δόντια του μεγάλα και γρύλισε να προκαλέσει φόβο. Του κόβει το κεφάλι ο Δακρυηλιάς κι από το αίμα που βγήκε γεννήθηκε ένα θηρίο. Σερνόταν σαν φίδι, σκαρφάλωνε σαν μαϊμού από δέντρο σε δέντρο κι έσπαγε τα κλαδιά και στο τέλος έγινε μεγάλος ποντικός και χώθηκε στη γη. Από την τρύπα που άνοιξε στο χώμα βάδισε στα ίδια ίχνη ο Δακρυηλιάς και κατέληξε σε μια σπηλιά. Μια κόρη δεκαεπτά χρονώ σκούπιζε τη σκόνη απ' το ποντίκι για να χαθούν τα ίχνη. Ο Δακρυηλιάς τη ρώτησε το όνομά της όμως αυτή δεν είχε λαλιά να του απαντήσει. Την έπιασε με το καλό να του δείξει το δρόμο που πήρε ο ποντικός. Στη σκόνη απάνω που σκούπιζε τού έκαμε ένα σχέδιο να καταλάβει αυτός. Γονάτισε ο Δακρυηλιάς, της φίλησε τα δάχτυλα που χάραξαν το σχήμα κι έφυγε.

Προχώραγε στα σκοτεινά κι άκουγε γύρω του θορύβους από πτηνά που δεν είχε δει ξανά. Καθένα έβγαζε μια κραυγή που όσο προχώραγε αυτός γινόταν πιο δυνατή. Ο δράκος είχε ορμηνέψει τα πουλιά να κρώζουν για να τρομάξουν τον Δακρυηλιά. Μερικά άπλωναν τις φτερούγες τους πάνω από το κεφάλι του να τον χτυπήσουν. Όμως ο Δακρυηλιάς δεν φοβόταν.

Πιο πέρα, βρίσκει μια κοπέλα δεκαοχτώ χρονώ. Τη ρώτησε το όνομά της και ποιο δρόμο να πάρει για να ανταμώσει το θηρίο.

Εκείνη δεν είχε λαλιά να του απαντήσει μα βγάζει από την ποδιά της ένα μαντηλάκι, που είχε απάνω κεντημένο ένα σταυρό και στο τελείωμα του σταυρού μια κλωστή γαλάζια. Κατάλαβε το παλικάρι ότι θα βγει σε ένα σταυροδρόμι κι εκεί πρέπει να συνεχίσει στο ποτάμι. Έτσι κι έγινε. Γονάτισε, φίλησε την ποδιά της κοπέλας κι έφυγε.

Στο ποτάμι μόλις έφτασε τα νερά ήταν φουσκωμένα, ενώ δε φύσαγε. Μικρά και μεγάλα ψάρια άνοιγαν το στόμα τους κι έπιναν νερό κι έτρωγαν τα άλλα ψάρια. Ο Δακρυηλιάς είδε που το ένα ψάρι έτρωγε το άλλο και δεν τόλμησε να βρέξει το στόμα του στο νερό κι ας διψούσε πολύ. Βλέπει μια κοπέλα δεκαεννιά χρονώ. Κρατούσε μια στάμνα με νερό αυτή. Τη ρώτησε το όνομά της και πού πρέπει να πάει για να βρει να πνίξει το θηρίο. Αυτή δεν είχε λαλιά να απαντήσει και σπάει τη στάμνα να του δώσει να πει δροσερό νερό. Γονάτισε αυτός και φίλησε τα κομμάτια από τη στάμνα.

Από τις στάλες νερό, που χύθηκαν στο χώμα άνοιξε ένας λάκκος και να σου μέσα κολυμπούσε το θηρίο. Ο Δακρυηλιάς κατάλαβε ότι είχε έρθει η ώρα να αναμετρηθούν. Στιγμή δεν σκέφτηκε να φύγει ούτε να κάνει πίσω. Αμέσως βγάζει το σπαθί και κόβει τα φτερά που είχε το θηρίο. Με το σάλιο του ο δράκος αλείφει τις πληγές και βγάζει νέα φτερά, πιο δυνατά, και πέταξε. Ωστόσο ο Δακρυηλιάς προλαβαίνει και πηδάει πάνω στη ράχη του θηρίου.

Έφερνε τούμπες πάνω κάτω αυτό κι έβγαζε φωτιές από το στόμα να κάψει το παιδί. Ήταν γραμμένο, ο Δακρυηλιάς να γεννηθεί από το αλάτι που έχουν τα δάκρυα κι έτσι, η φλόγα του θηρίου δεν τον έπιανε. Με τα πολλά κουράστηκε το θηρίο και βούτηξε στο ποτάμι να ρίξει το παιδί στα ψάρια να το φάνε. Τη στιγμή που πέφτει στο ποτάμι ο Δακρυηλιάς πατάει με όλη του τη δύναμη το σπαθί πάνω στο λαιμό του δράκου και του κόβει το κεφάλι.

Βογκάει το τετραπέρατο θηριό

νάτο που ξεψυχάει.

Πέφτει η μαύρη του πνοή

στα τάρταρα να πάει.

Μεμιάς τα νερά ηρέμησαν και τα ψάρια σταμάτησαν να τρώγονται μεταξύ τους. Η κοπέλα τον πλησίασε και του έδωσε πάλι να πει νερό να ξεδιψάσει. Έπειτα του φανέρωσε το μέρος όπου ο δράκος έκρυβε τους μαρμαρωμένους. Με το νερό, τους ράντισε ο Δακρυηλιάς κι ο καθένας έβρισκε το σώμα του και τη φωνή του. Μιλούνια ήταν και κίνησαν ο καθένας να πάει σπίτι του. Μαζί κι ο πατέρας του Δακρυηλιά με τ' αδέρφια του, που δεν γνώριζαν ότι είχαν αδερφό.

Πέρασε μια μέρα και βρέθηκαν όλοι στο παλάτι. Η βασίλισσα εξήγησε στον άντρα της πώς γέννησε τον Δακρυηλιά. Τα αδέρφια

του τον αγάπησαν πολύ και παραδέχτηκαν ότι ο Δακρυηλιάς είχε την πιο πολλή ομορφιά, καρδιά πλημμυρισμένη από καλοσύνη και μυαλό όσο κι οι τρεις γιοί μαζί.

Αποφάσισαν ότι έπρεπε να ελευθερώσουν τις αμίλητες κοπέλες. Την επόμενη μέρα πήραν το δρόμο ξανά, δίχως τούτη τη φορά

να κυριεύονται από φόβο. Ο πρώτος γιος, ο πιο όμορφος, βρήκε την κοπέλα ακόμα να σκουπίζει τις ακαθαρσίες του ποντικού. Τόσος ήταν ο φόβος της που δεν είχε πιστέψει πως ο Δακρυηλιάς πέτυχε να σκοτώσει το δράκο. Μόλις είδε το βασιλόπουλο τα 'χασε με την πολλή ομορφιά του. Εκείνος την καθισούχασε και την πήρε κοντά του. Ο δεύτερος γιος, που ήταν πολύ καλός, έσμιξε με την κόρη που ήταν δεκαοχτώ χρονώ. Κι ο τρίτος πήρε την πιο μεγάλη.

Έκαναν χαρές και πανηγύρια σαράντα, κι άλλες σαράντα, κι άλλες σαράντα μέρες. Έπιναν και χόρευαν και μόλις τελείωνε ο ένας γάμος γινόταν ο άλλος.

*Τρεις Μοίρες πόθο έβαλαν
ζευγάρια να παντρέψουν.
Σήμερα στεφάνια στρογγυλά
από χαρά θα πλέξουν!*

Η βασίλισσα έδωσε στις κοπέλες να πιούν νερό από το ασημένιο τάσι που έπιναν τα παιδιά της. Η καθεμιά ξεδίψασε και βρήκε αμέσως τη φωνή της. Και πάλι 'πιάναν το χορό και τώρα τραγουδούσαν. Η μια είχε γλυκιά φωνή, η άλλη κελαηδούσε σαν πουλί κι η πιο μικρή, την άκουγες, να μιλάει κι έλεγε πως κυλάει τρεχούμενο νερό από πηγή.

Ο Δακρυηλιάς χάρηκε με τους γάμους των αδερφών του και τη φωνή των κοριτσιών, αλλά το είχε στην καρδιά του να μην μένει ήσυχος σε μια γωνιά. Φίλησε τους γονείς του, χαιρέτησε τα αδέρφια και τις νύφες του κι όσο κι αν τον παρακαλούσαν να μείνει κοντά τους αυτός δεν έκατσε. Γιατί ήθελε να πάει στα πέρατα του κόσμου, να βρει τη θάλασσα, το πέλαγος. Που πάει να πει ο Δακρυηλιάς δεν ήθελε να βρουν τέλος οι περιπέτειες και τα όνειρά του.

*Ο νους του είναι καράβι
το σώμα του νερό.*

*Ο Δακρυηλιάς γεννήθηκε
με δάκρυ αλμυρό.*

*Ο νους του είναι καράβι
κατάρτι η καρδιά.*

*Τα όνειρά του κύμα
να πάει μακριά.*

*Ο νους του είναι καράβι
ανοίγει τα πανιά.*

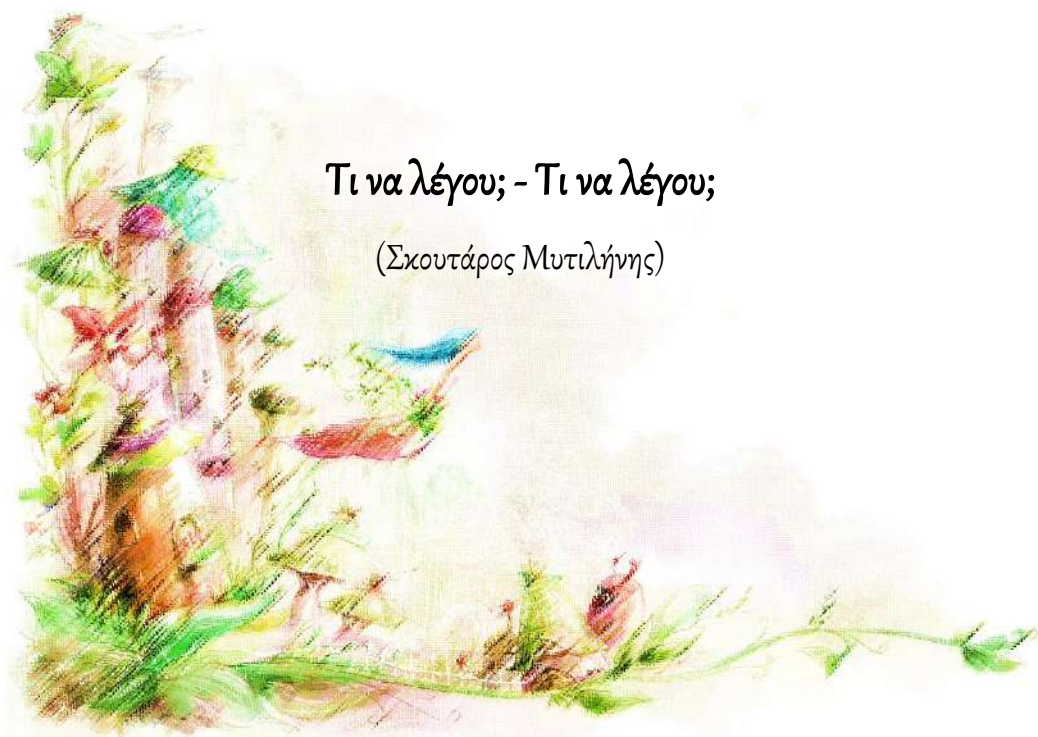
*Σηκώνει την παντιέρα
το πέλαγο ζητά.*

Από τα πολλά τα λόγια, μας έπιασε η νύχτα κι έφτασε η ώρα να σωπάσω...

Καλή σας νύχτα, άρχοντες κι αρχοντόπουλα!

Το αφήγημά μου στηρίχτηκε στο παραμύθι του Δακρυηλιά και προέρχεται από την Μικρά Ασία. Το έχω βρει σε μία παραλλαγή του και στη συλλογή «Παραμύθια του Λιβισιού και της Μάκρης», έκδοση του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών- Αθήνα 1976.

ΞΗΡΙΔΟΥ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑ
alfaldh@yahoo.gr

Τι να λέγου; - Τι να λέγου;

(Σκουτάρος Μυτιλήνης)

(το παραμύθι στη ντοπιολαλιά)

Μια γυναίκα απ του χουριό είχι ένα γιο λίγου αγαθό που τουν ηλέγαν Σταύρου.

Μια μέρα τ' λει η μάνα τ':

«Πάνι να παρς μια πατσά μουσχαρίσια να κάνου να φάμι τς άμα έρχισι να τ' πλήνς στου γιαλό».

«Καλά μανά θα πάγου».

Πήγι στου χασάπ τν αγόρασι τσι έκαστι στου γυαλό να τ' πλήν.
Απί μακριγιά είδι μια βάρκα τσι άρχισει να φουνάζ.

«Τν έπληνα καλά; Τν έπληνα καλά;»

Η βαρκάρς ινόμζι πους υγύριβγι βουήθεια τσι ήβγει όξου.

«Τι θέλλς τσι φουνάχς τουν ηρώτσι».

«Να ρουτώ τν έπληνα καλά τ πατσά;»

«Για έφτουνου με βγαλις όξου θα σι κανουνήσου ιγώ», τσι τουν αρχίνσει στου ξύλου, να ξύλου, να ξύλου τουν έκανι μαύρου.

Η Σταύρους ηρώτα:

«Τι να λέγου; Τι να λέγου;»

«Να λεχς, ώρα καλή στη πρίμη σου και αέρα στα πανιά σου και ένα πουλί πετάμενο να μη βρεθεί μπροστά σου».

«Καλά, καλά, αυτό θα λέγου».

Προυχώρσι παρακάτου τσι συνάντσι στου δρόμου τ έναν κυνηγό.

«Ωρα καλή στη πρύμη σου και αέρα στα πανιά σου και ένα πουλί πετάμενο να μη βρεθεί μπροστά σου».

«Τι ένι έφτανα που λεχς ιγώ θέλου να σκουτώσου πλια τσι ισυ λεχς να μη βριθεί πιτάμινου μπρουστάμ, τσι τουν αρχίνσι στου ξύλου, να ξύλου, να ξύλου τουν έκανι μαύρου.

Η Σταύρους ηρώτα:

«Τι να λέγου; Τι να λέγου;»

«Πέντι πέντι την ημέρα τσι ικατό την ιβδουμάδα, πέντι πέντι την ημέρα τσι ικατό την ιβδουμάδα».

«Καλά, καλά, αυτό θα λέγους».

Προυχώρσι στου δρόμου τσι συνάντσι μια κηδεία. Μόλις την ίδι αρχίνσι:

«Πέντι-πέντι την ημέρα τσι ικατό την ιβδουμάδα, πέντι-πέντι την ημέρα τσι ικατό την ιβδουμάδα».

«Τι ένι έφτανα που λεχς βρε, να πιθένει κόσμους πέντι-πέντι, τσι τουν αρχινήσαν πάλι στου ξύλου να ξύλου, να ξύλου τουν έκαναν μαύρου».

Η Σταύρους ηρώτα:

«Τι να λέγους; Τι να λέγους;»

«Θιός σχουρέστουν, θιός σχουρέστουν».

«Καλά, καλά, αυτό θα λέγους».

Προυχώρσι παρακάτου τσι συνάντσι στου δρόμου τ' έναν γάμου. Κόσμους πουλίσ η νύφ, η γαμπρός τα βιουλιά τσι προухουρούσαν για τν ακκλησιά.

Η Σταύρους ηπήγι κουντά τσι αρχίνσι:

«Θιός σχουρέστουν, θιός σχουρέστουν».

«Τι λεχς βρε παλαβέ γάμου έχουμι δεν έχουμι κηδεία, τσι τουν αρχινήσαν πάλι στου ξύλου, να ξύλου, να ξύλου τουν έκαναν μαύρου».

Η Σταύρους ηρώτα:

«Τι να λέγου; Τι να λέγου;»

«Μ' αυτήν θα φας, μ' αυτήν θα πιείς, μ' αυτήν θα πεχς να κοιμηθείς». (τη νύφη)

«Καλά, καλά, αυτό θα λέγου».

Στου δρόμου που ιδγαίβεινι είδι έναν άθρουπου να κάθιτι σι μια μπάντα τσι να καν τα κακά τ'.

Πήγι κουντά τ' τσι αρχίνσι:

«Μ' αυτήν θα φας, μ' αυτήν θα πιείς, μ' αυτήν θα πεχς να κοιμηθείς»

«Τι λεχς βρε άρχηστη να φάγου τσι να πιώ μ' αυτήν, θα σι σκουτώσου», τσι τουν αρχίνσι πάλι στου ξύλου, να ξύλου, να ξύλου τουν έκανι μαύρου.

Η Σταύρους ηρώτα.

«Τι να λέγου; Τι να λέγου;»

«Ουφ βρωμάει, ουφ βρωμάει».

«Καλά, καλά, αυτό θα λέγους».

Δαρμένους σκουτουμένους φουρτουμένους τσι μι τ πατσά συνεχίσι του δρόμου. Ήβρι έναν παπά τσι θυμιάτζει .

«Ουφ βρωμάει, ουφ βρωμάει».

«Δε ντρέπησι βρε βρωμάει το λιβάν, που μουσχομηρίς;» τ' λεχ ο παπάς «θα σι σουτώσου», τσι τουν αρχίνσι πάλι στου ξύλου, να ξύλου, να ξύλου τουν έκανι μαύρου.

Η Σταύρους ηρώτα:

«Τι να λέγους; Τι να λέγους;»

«Θα λεχς, εφράνθει η καρδιά μου, εφράνθει η καρδιά μου».

«Καλά, καλά, αυτό θα λέγους».

Κόντιβγι πια κουντά στου σπίτ τσι είδι δυο αδέρφια να τσακώ-
νιντιν.

«Εφράνθει η καρδιά μου, εφράνθει η καρδιά μου».

«Βρε άχρηστη ιμεις κουντέβγουμι να σκουτουθούμι τσι ισύ λε-
χς, εφράνθει η καρδιά μου, του τιλιφταιιους ένι», τσι τουν αρχι-

νήσαν πάλι στου ξύλου, να ξύλου, να ξύλου τουν ικάναν μαύρου.

«Τι να λέγου αδέρφια; Τι να λέγου;»

«Να λεχς χουρίστι αδέρφια, χουρίστι αδέρφια».

«Καλά, καλά, αυτό θα λέγου».

Όξου απ' του σπίτι τ' τσσκώνηταν δυο σκύλλ. Ηπήγι κουντά τσι αρχήνσι:

«Χουρήστι αδέρφια, χουρήστι αδέρφια».

Οι σκύλλ μυρήσαν τ' πατσά στα χέρια τ' τσι τνα αρπάξαν τσι φύγαν να τ φαν μι τν ησυχία ντουν.

Έβγη η μάνα τ όξου.

«Που ένι βρε η πατσά;»

«Την φάγαν μάνα οι σκύλλ».

«Θα συ σκουτώσου βρε τόσην ώρα έκανις να έρτς τσι στου τέλος λεχς νι φάγαν οι σκύλ τ πατσά;»

Τσι τουν αρχίνσι τσι η μάνα τ στου ξύλου τουν έκανι μαύρου.

Τι να λέγους; - Τι να λέγους;

(το παραμύθι στη κοινή δημοτική)

Μια φορά και έναν καιρό ήταν μια φτωχή γυναίκα στο χωριό που είχε ένα γιο λίγο χαζούλι και τον έλεγαν Σταύρο.

Μια μέρα, πρωί πρωί του λέει:

«Σταύρο, να πας στον κρεοπώλη να πάρεις μια πατσά μοσχαρίσια να κάνω λίγη σούπα να φάμε».

«Καλά μάνα πάω».

«Όπως έρχεσαι να περάσεις απ' τη θάλασσα να την πλύνεις γιατί θέλει πολύ νερό να πλυθεί και εγώ δεν μπορώ να κουβαλάω απ' τη βρύση του χωριού».

«Καλά μάνα θα την πλύνω, της είπε ο Σταύρος και έφυγε».

Πήγε στον κρεοπώλη πήρε την πατσά και ξεκίνησε για το σπίτι. Όταν έφτασε στη θάλασσα έκατσε στην παραλία να την πλύνει. Όπως την έπλυνε είδε από μακριά μια βάρκα στη θάλασσα. Σήκωσε την πατσά στο χέρι του ψηλά και άρχισε να φωνάζει:

«Την έπλυνα καλά; Την έπλυνα καλά;»

Ο βαρκάρης που δεν άκουγε από τη φουρτούνα νόμιζε ότι τον φώναζε για κάτι σοβαρό, σίγουρα θα έγινε κάποιο κακό σκέφτηκε,

για αυτό με φωνάζει ο άνθρωπος τόσο δυνατά, και βγήκε έξω με τη βάρκα για να δει τι θέλει.

«Τι θέλεις και φωνάζεις;»

«Να, σε ρωτάω: την έπλυνα καλά;»

Τότε ο βαρκάρης θυμωμένος άρχισε να τον χτυπάει. Να ξύλο, να ξύλο τον έκανε μαύρο. Ο Σταύρος τον ρωτούσε:

«Τι να λέω; Τι να λέω;»

«Ωρα καλή στη πρύμνη σου και αέρα στα πανιά σου και ένα πουλί πετάμενο να μη βρεθεί μπροστά σου, αυτό να λες», του είπε ο βαρκάρης και τον παράτησε και έφυγε.

Ο Σταύρος σηκώθηκε σιγά-σιγά και συνέχισε το δρόμο του. Σε λίγο συνάντησε έναν συγχωριανό του με το όπλο του που πήγαινε για κυνήγι.

Τότε ο Σταύρος θυμήθηκε τι του είπε ο βαρκάρης και επειδή φοβήθηκε μη «ξαναφάει» ξύλο άρχισε να του λέει:

«Ωρα καλή στη πρύμνη σου και αέρα στα πανιά σου και ένα πουλί πετάμενο να μη βρεθεί μπροστά σου».

Όταν άκουσε ο κυνηγός να του λέει να μη βρεθεί μπροστά του πουλί πετούμενο εξαγριώθηκε και άρχισε να τον χτυπάει. Να ξύλο, να ξύλο τον έκανε μαύρο.

Ο Σταύρος τον ρωτούσε:

«Τι να λέω; Τι να λέω;»

«Πέντε-πέντε την ημέρα και εκατό την εβδομάδα, πέντε-πέντε την ημέρα και εκατό την εβδομάδα αυτό να λες». Εννοούσε βέβαια να σκοτώνει δέκα- δέκα τα πουλιά την ημέρα και εκατό την εβδομάδα.

Κλαίγοντας ο Σταύρος φώναζε:

«Αυτό θα λέω, αυτό θα λέω».

Όπως συνέχισε το δόμο για να πάει στο σπίτι του συνάντησε μια κηδεία, τους συγγενείς, τον παπά και το νεκρό.

Ο Σταύρος άρχισε:

«Πέντε-πέντε την ημέρα και εκατό την εβδομάδα, πέντε-πέντε την ημέρα και εκατό την εβδομάδα...».

Οι συγγενείς του νεκρού εξαγριώθηκαν με την ευχή που άκουσαν να τους λέει ο Σταύρος.

«Τι είναι αυτά που λες ρε χαζέ να πεθαίνουν πέντε-πέντε οι άνθρωποι; Θα σε σκοτώσουμε», και άρχισαν να τον χτυπούν. Να ξύλο, να ξύλο τον έκαναν μαύρο.

Ο Σταύρος ρωτούσε :

«Τι να λέω; Τι να λέω;»

«Να λες, ο Θεός να τον συγχωρέσει».

«Καλά, καλά αυτό θα λέω!» φώναζε ο Σταύρος.

Με μώλωπες σ' όλο το σώμα και κουτσαίνοντας προχώρησε λίγο παρακάτω, από μακριά άκουσε μουσική και σε λίγο βλέπει μια νύφη ένα γαμπρό και κόσμο καθώς και μουσική να παίζει. Γινόταν γάμος.

Ο Σταύρος έτρεξε γρήγορα-γρήγορα να ευχηθεί αυτό που του είχαν πει οι προηγούμενοι: «Ο Θεός να τον συγχωρέσει, ο Θεός να τον συγχωρέσει».

Θηρίο έγινε ο γαμπρός και ο κουμπάρος.

«Θα σε σκοτώσουμε δεν πρόκειται να γλιτώσεις με αυτά τα λόγια που λες», και άρχισαν να τον χτυπούν και να τον βρίζουν. Να ξύλο, να ξύλο τον έκαναν μαύρο. Ο Σταύρος ρωτούσε :

«Τι να λέω; Τι να λέω;»

«Να λες στον γαμπρό: Μ' αυτήν να φας, μ' αυτήν να πιείς, μ' αυτή να πέσεις να κοιμηθείς» (εννοώντας βέβαια τη νύφη).

«Καλά, καλά αυτό θα λέω!» φώναζε ο Σταύρος.

Εξουθενωμένος απ' το πολύ ξύλο κατηφόρισε για τη γειτονιά του. Σε μια γωνιά είδε ένα γέρο να κάνει τα κακά του. Πάει κοντά του Σταύρος και του λέει:

«Μ' αυτήν να φας, μ' αυτήν να πιείς, μ' αυτής να πέσεις να κοιμηθείς».

Σηκώνεται ο γέρος και άρχισε να τον κυνηγά με τη μαγκούρα του.

«Τι λες βρε βλάκα, μ' αυτή να φάω και να κοιμηθώ; Θα σε σκοτώσω».

«Τι να λέω; Τι να λέω;»

Να λες: «Ουφ βρωμάει, ουφ βρωμάει».

«Καλά, καλά αυτό θα λέω».

Συνέχισε το δρόμο σιγά-σιγά κρατώντας και τη σακούλα με την πατσά που περίμενε η μάνα του για να μαγειρέψει. Πέρασε μπροστά απ' την εκκλησία του χωριού και έκανε το σταυρό του, εκείνη

την ώρα βγήκε ο παπάς με το θυμιατό του και θυμιάτιζε. Ο Σταύρος άρχισε να του λέει:

«Ουφ βρωμάει, ουφ βρωμάει».

«Βρε άπιστε, βρωμάει το λιβάνι;» ο παπάς άρχισε να φωνάζει και να τον κυνηγά με το θυμιατό.

«Τι να λέω, τι να λέω;» φώναζε ο Σταύρος που προσπαθούσε να αποφύγει το θυμιατό».

Να λες: «Ευφράνθει η καρδιά μου, ευφράνθει η καρδιά μου».

«Καλά, καλά αυτό θα λέω».

Δεν τον κρατούσαν πια τα πόδια του και παρακαλούσε να μη συναντήσει κανέναν μέχρι να φτάσει σπίτι του γιατί σήμερα η μέρα του ήταν πολύ κακή.

Όπως έστριβε το δρόμο άκουσε φωνές, πάει κοντά και βλέπει δυο αδέλφια να μαλώνουν, είχαν πέσει στο χώμα και χτυπούσε ο ένας τον άλλον με μανία. Πάει κοντά και άρχισε να φωνάζει:

«Ευφράνθει η καρδιά μου, ευφράνθει η καρδιά μου».

Όταν τον άκουσαν τα αδέλφια σταμάτησαν να χτυπιούνται και άρχισαν να κυνηγάνε το Σταυρό και να του πετάνε πέτρες.

«Τι είναι αυτά που λες βρε, ευφράνθει η καρδιά σου που εμείς μαλώνουμε; Δεν θα σε αφήσουμε ζωντανό».

«Τι να λέω; Τι να λέω», φώναζε.

«Χωρίστε αδέλφια, θα λες, χωρίστε αδέλφια!».

«Καλά, καλά αυτό θα λέω», φώναζε ο Σταύρος και έτρεχε με όση δύναμη του απέμεινε.

Είχε φτάσει πια έξω απ' το σπίτι του. Στην πόρτα του σπιτιού του είδε δυο σκυλιά που μάλωναν γαύγιζαν τόσο δυνατά που είχαν βγει οι γειτόνισσες και προσπαθούσαν να τα χωρίσουν.

Πάει τότε κοντά και κουνώντας τη σακούλα με τη πατσά φώναξε: «Χωρίστε αδέλφια, χωρίστε αδέλφια».

Τότε οι σκύλοι εξαγριωμένοι άρπαξαν την πατσά και έφυγαν.

Εκείνη τι στιγμή βγήκε η μάνα του να δει τη συμβαίνει έξω από την πόρτα της, βλέπει το γιο της σε κακά χάλια και με άδεια χέρια.

«Που είναι βρε η πατσά;»

«Μάνα την έφαγαν τα σκυλιά».

«Και γιατί άργησες τόσο πολύ;»

«Μάνα πέρασα πολλά έλα να στα πω».

«Τι να μου πεις βρε ακαμάτη, έκανες δυο ώρες να έρθεις και ήρθες χωρίς πατσά τι θα φάμε τώρα; Θα σε σκοτώσω.»

Και άρχισε να τον χτυπάει με την παντόφλα της.

Ο καημένος ο Σταύρος δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί σήμερα όλοι οι συγχωριανοί του ακόμα και η μάνα του τον χτυπούσαν χωρίς να τους πειράξει...

Το παραμύθι αυτό είναι παραδοσιακό παραμύθι από το χωριό Σκουτάρος της Μυτιλήνης και μας το έλεγε η μητέρα μου που είναι σήμερα 83 ετών και εκείνη το ήξερε από τη γιαγιά μου που είχε γεννηθεί το 1890 και πέθανε το 1982.

Όταν ήμασταν παιδιά θέλαμε να το ακούμε συνέχεια γιατί γελούσαμε πολύ, το ίδιο και τα δικά μου παιδιά, και πάντα τους το έλεγα.

ΤΣΟΝΤΑΚΗ ΧΑΡΑ
haroyla00@yahoo.gr

Αν κάμω έναν γιον τζιαι φκάλω τον Βασίλην...

(Κύπρος)

(το παραμύθι στη ντοπιολαλιά)

Κάποτε, πάνε χρόνια πολλά από τότε, ήταν μια νεαρή κοπέλα που πρόσφατα είχε αρραβωνιαστεί με κάποιο συγχωριανό της. Μια μέρα η νεαρή πηγαίνοντας στα χωράφια βρήκε στο μονοπάτι ένα βαλανίδι. Τότε συλλογίστηκε:

«Τούτο το βαλάνι εν να¹ το φυτέψω τζιαι εν να φυτέψω τζιαι ένα κλήμα να φκει² πάνω στον δρυν τζιαι το κλήμα εν να κάμει πάνω σταφύλι. Εμένα εν να με παντρέψει η μάνα μου τζιαι εν να κάμω γιον Βασίλη τζιαι ο Βασίλης εν να φκει να κόψει το σταφύλι,

¹ εν να: είναι να, θα

² φκεί: ανέβει, σκαρφαλώσει, βγει

τζιαι όμως αν εππέσει κάτω τζιαι κρεμμίσει³ ποιος εν να τον βαϊλί-
σει⁴ που εγίώ εν νά 'μαι πεθαμένη;».

³ κρεμμίσει: πέσει και χτυπήσει

⁴ βαϊλίσαι: φροντίσει.

Αυτή η σκέψη την αναστάτωσε. Αντί να πάει λοιπόν στα χωράφια επέστρεψε στο σπίτι της κλαίγοντας με λυγμούς κι έπεσε στην αγκαλιά της μητέρας της. Ανάμεσα στα αναφιλητά της, της είπε:

«Σαν επήαινα μανά στα χωράφκια ηύρα μες την στράτα ένα βαλανίδι. Τζιαι εσκέφτηκα μανά το βαλάνι να το φυτέψω να γίνει ένας δρυς τζιαι να φυτέψω τζιαι ένα κλήμα να φκει πάνω στον δρυν τζιαι να κάμει σταφύλι. Μα μανά που εν να με παντρέψεις αν κάμω γιον Βασίλη τζιαι φκει να κόψει το σταφύλι τζιαι ππέσει κάτω τζιαι χτυπήσει ποιος εν να τον βαϊλίσει, αφού εμείς εν να 'μαστε πεθαμένες;».

Στο άκουσμα αυτό των λόγων ξέσπασε και η μάνα σε γοερά κλάματα.

«Έσεις δίκαιο κόρη μου. Ααα... τζιαι τον άγγονά μου τον Βασίλη, ποιος εν να τον βαϊλίσει που εν να ππέσει κάτω που τον δρυν τζιαι εν να τσακιστεί;».

«Ααα... τον γιόκα μου μανά».

«Ααα... τον άγγονα μου κόρη μου».

Έτσι θρηνολογούσαν οι δυο γυναίκες, ώσπου έφτασε στο σπίτι ο αρραβωνιαστικός για να φάει, αφού στο μεταξύ είχε φτάσει το μεσημέρι. Φαΐ ωστόσο δεν υπήρχε στην κατσαρόλα (κυπρ. μαείρισσα), αφού μάνα και κόρη είχαν περάσει το πρωινό κλαίγοντας

προκαταβολικά για τον έρμο τον Βασίλη που δεν θα είχε κανέναν να τον φροντίσει σαν έπεφτε από τη βαλανιδιά και χτυπούσε.

Βλέποντας τις δύο γυναίκες να κλαίνε τόσο σπαρακτικά ο άντρας τρόμαξε και με αγωνία ρώτησε να μάθει τι συνέβη:

«Ίννα⁵ που επάθετε γιεναίτζιες τζιαι κλαίετε έτσι; Πέτε μου να χαρείτε. Τζιυρά⁶, ίννα που εγίνηκε; Επέθανε κανέννας; Πέτε μου να ξέρω τζιαι εγώ».

Αποκρίθηκε τότε η πεθερά προσπαθώντας να συγκρατήσει τους λυγμούς της:

«Ίννα που να σου πω γιόκκα μου; Έννεν μιτσίν το κακό που εν να μας έβρει. Η χαρτωμένη σου κρατεί στο σιέρι⁷ της ένα βαλάνι. Θωρείς το, το λοιπόν, τούτον το βαλάνι;».

«Ίνναί τζιυρά, θωρώ το».

«Τούτο το βαλάνι γιε μου, εννά το φυτέψουμε τζιαι εν να γενεΐ δρυς τζιαι δίπλα στον δρυν, εν να φυτέψουμε να γενεΐ κλήμα τζιαι το κλήμα εν να κάμει πάνω σταφύλι. Τζιαι που εν να σας παντρέψουμε γιε μου, αν να κάμετε γιον Βασίλη τζιαι φκει να κόψει το σταφύλι τζιαι ο Βασίλης ππέσει κάτω τζιαι κρεμμίσει, ποιος εν να τον βαΐλίσει, αφού εγώ τζιαι εγώ τζιαι η μάνα του εν νά μαστε πεθαμένες;».

Στο άκουσμα αυτών των λόγων ο μέλλων σύζυγος σάστισε και απόρησε με την ανοησία των δύο γυναικών. Να θρηνολογούν βασισμένες σε σενάρια που έφτιαχναν με το μυαλό τους που, όπως

⁵ ίννα: τι

⁶ τζιυρά: κυρά. προσφώνηση για την πεθερά

⁷ σιέρι: χέρι

αποδεικνυόταν ήταν λιγότερο και από της κότας! Καλά, πώς θα μπορούσε να παντρευτεί και να ζήσει με μια τόσο ανόητη γυναίκα;

Είπε λοιπόν:

«Τωρά εκατάλαβα ότι είστε τέλεια πελλές τζιαι η μάνα τζιαι η κόρη. Εν⁸ θα σε παντρευτώ τωρά ορή⁹. Αύριο το πρωί να μου βάλεις μες την βούρκα¹⁰ κουλλούρκα τζιαι εν να ξεκινήσω να παρπατώ μian εφτομάδα. Αν στα χωρκά που εν να πάω έβρω τζιαι άλλες πελλές σαν εσένα τζιαι τη μάνα σου εν να έρτω πίσω τζιαι εν να σε παντρευτώ. Αν μεν έβρω άλλες πελλές σαν εσάς τες θκυο εν θα σε παντρευτώ, εν να γυρέψω να έβρω γιεναίκα νούσιμη».

Έτσι κι έγινε. Το επόμενο πρωί η βούρκα με τα κουλούρια ήταν έτοιμη. Ο αρραβωνιαστικός την έβαλε στον ώμο και άρχισε την περιπλάνηση. Ως το απόγευμα, είχε φτάσει σε ένα άλλο χωριό. Περνώντας από τον δρόμο άκουσε από ένα σπίτι μια γυναίκα να κλαίει και να καλεί απελπισμένα σε βοήθεια. Ανήσυχος ο περαστικός όρμησε στο σπίτι από όπου ερχόταν η φωνή. Μπαίνοντας βρέθηκε μπροστά σε ένα παράξενο θέαμα. Από την καπνοδόχο είδε να κρέμονται και να σπαρταρούν δυο πόδια που προφανώς ανήκαν σε ηλικιωμένη γυναίκα. Ζύγωσε, κοίταξε προς τα πάνω και είδε μια γριά να κρέμεται δεμένη από τη μέση με ένα χοντρό σκοι-

⁸ εν: δεν

⁹ κόρη: προσφώνηση για γυναίκα

¹⁰ βούρκα: σακίδιο

νί σαν θηλιά. Αμέσως την ελευθέρωσε κόβοντας την θηλιά. Η γριά άρχισε να κλαίει από συγκίνηση και ανακούφιση αυτή τη φορά:

«Να έσεις τις ευκούλες μου γιόκκα μου τζιαι αν μεν ήσουν ε-
σού εν να επεθάνισκα μες τον λούρουππα¹¹ τζιαι κανέναν εν θα
με εθώρε».

«Τζιαι γιαγιά ποιος σε έδεισε με το σιοινί τζιαι έβαλε σε τζιαι
μες τον λούρουππα;».

«Μόνη μου εδείθηκα παίν μου. Έτο γιε μου, εσηκώθηκα πουρ-
νό—πουρνό τζιαι έφκαλα την κατσελλούα¹² πα στο δώμα που έσει
τσαϊρι¹³ πολλύν να βοσιείσει. Τζιαι γιόκα μου, για να μεν μου φύει
έριψα το σιοινί που τον λούρουππα τζιαι έδεισα το γυρών που την
κόξα¹⁴ μου τζιαι άρκεψα να κάμνω πίττες με το έψιμα¹⁵. Μα σαν
εζύμωννα τες πίττες εβρέθηκα μες στον λούρουππα. Ως πολλάτ'¹⁶
γιε μου που εβρέθης να περνάς τζιαι άκουες¹⁷ με που εφώναζα
τζιαι εβούρησες¹⁸ τζιαι εκατέβασες με. Η κατσελλούα γιε μου λα-
λείς να εν πάνω κόμα; Είδες την τίποτε που επέρνας που έξω;».

¹¹ λούρουππα: καπνοδόχος (κατώτερο τμήμα)

¹² κατσελλούα: αγγελαδίτσα

¹³ τσαϊρι: χόρτο

¹⁴ κόξα: μέση

¹⁵ έψιμα: χαρουπόμελο

¹⁶ πολλάτ': ευτυχώς

¹⁷ ακουες: άκουσες

¹⁸ εβούρησες: έτρεξε

«Η κατσελλούα γιαγιά έπεσε κάτω που το δώμα. Είδα την μες την στράταν σαν επέρνουν. Τζιαι εν το εσκέφτηκες κοτζιάκαρη ότι αν έπεφτε η κατσελλούα κάτω εν να σε ετράβα εσένα πάνω τζιαι εμπόρε τζιαι να σε σκότωνε;».

«Μα τον Πλάστη μου εν το εσκέφτηκα».

Κούνησε το κεφάλι ο άντρας και συνέχισε τον δρόμο του. Καθώς περπατούσε σκεφτόταν ότι η γριά είχε δείξει με την πράξη της ότι ήταν πιο ανόητη ακόμα και από την αρραβωνιαστικιά του και τη μάνα της. Μα να περάσει το σκοινί από το τζάκι και να δεθεί με την αγελαδίτσα για να μην την χάσει, χωρίς να σκεφτεί η άμυαλη ότι έτσι βρισκόταν ουσιαστικά στο έλεος των κινήσεων του ζωντανού! Τέλος πάντων, θα συνέχιζε το ταξίδι του. Λες στην πορεία να συναντούσε και άλλα τέτοια παράξενα; Η αλήθεια είναι ό,τι αμφέβαλλε πολύ. Πάντως, το περιστατικό της γριάς με την αγελάδα δεν ήταν αρκετό για να τον κάνει να ανατρέψει την τελευταία απόφασή του και να παντρευτεί την ανόητη με το βαλανίδι, το κλήμα και τον Βασίλη.

Ο νέος βρισκόταν πλέον στην τέταρτη μέρα της πορείας του όταν περνώντας δίπλα από ένα σπίτι άκουσε ένα γυναικείο κλάμα. Κοντοστάθηκε μη ξέροντας αν έπρεπε να προσπαθήσει να ανακαλύψει τη γυναίκα μήπως και χρειαζόταν κάποια βοήθεια ή να συνεχίσει τον δρόμο του. Στην σκέψη πως η γυναίκα μπορεί να μην

ήθελε κάποιο να την ενοχλήσει πήρε να απομακρύνεται όταν έφτασε στα αυτιά του η παράκληση:

«Κάποιος να με βοηθήσει τζιαι εβαρέθηκα πιον! Εκουράστηκα, εβαρέθηκα, εν αντέχω άλλον».

Έτρεξε ο οδοιπόρος μας και κτύπησε την πόρτα μήπως και μπορέσει να βοηθήσει. Είδε τότε μια γυναίκα να κάθεται σε μια καρέκλα (κυπρ. τσαέρα) και να κλαίει απαρηγόρητα. Ήταν καταϊδρωμένη και φαινόταν πολύ κουρασμένη.

«Ίννα που έπαθες τζιαι κλαίεις; Άκουσα σε που εφώναζες πως θέλεις βοήθεια. Ίννα που εγίνηκε; Πε μου τζιαι αν εμπορώ εγώ εν να σε βοηθήσω».

«Ευτυχώς που ήρτες γιατί το πρόβλημα μου εν πολλά μιάλον¹⁹. Έσειι που το πρωί που προσπαθώ να φορήσω τούτες τες μαυρογέριμες²⁰ τες ποΐνες²¹, αλλά τα πόθκια μου εν εμπαίνουν μέσα. Πασκίζω που το πρωί, τωρά εμεσουμέρκασε τζιαι εγώ είμαι κόμα αλυπόλητη²². Έδρωσα τζιαι επόδρωσα, εγίνηκα πτώμα, εκόπηκα τζιαι ελύθηκα τζιαι εν τα εκατάφερα».

¹⁹ μιάλον: μεγάλο

²⁰ μαυρογέριμες: καταραμένες

²¹ ποΐνες: μπότες

²² αλυπόλητη: ανυπόδητη, ξυπόλητη

«Τζιαι ίνταλως²³ εν που πασκίζεις να φορήσεις τες ποΐνες
θκεια;».

«Ίντα έσειι πολλούς τρόπους; Έτο²⁴, βάλλω τες κοντά μου τη μια
δίπλα στην άλλη τζιαι αππηώ²⁵ να μπω μέσα. Όμως γιε μου έν τα
καταφέρνω. Το πολύ–πολύ να μπω μες την μια. Ίννα που να κάμω
εν ηξέρω τζιαι έδωκα τζιαι μια σωρού ππαράες²⁶ να τες γοράσω.
Που εν να ξανάρτει ο τσαγκάρης στο χωρκό εν να του πω πως οι
ποΐνες του εν με το ναΐπιν²⁷».

Ο οδοιπόρος έμεινε άφωνος (κυπρ. ξιστικός) στο άκουσμα των
πιο πάνω λόγων. Αφού ξαναβρήκε τη μιλιά του στράφηκε προς την
απελπισμένη άγνωστη:

«Οι ποΐνες εν καλές, μόνο που εν έτσι που τες φορεί ο κό-
σμος;».

«Τζιαι ίνταλως τες φορεί χαρώ σε;», ρώτησε με περισσή απορία
η γυναίκα.

«Ο κόσμος που λαλείς κάθεται τζιαι βάλλει τα πόθκια του μες
τες ποΐνες».

²³ ίνταλως: πως

²⁴ έτο: να, δες

²⁵ αππηώ: πηδώ

²⁶ ππαράες: λεφτά

²⁷ ναΐπιν: προβλήματα

«Ὡστε ο κόσμος κάθεται για να φορήσει τες ποῖνες!», θαύμασε η ταλαιπωρημένη γυναίκα γουρλώνοντας τα μάτια σαν αγελάδα.

«Τζιαι εγιώ πώς τζιαι εν το εσκέφτηκα τζιαι εβασανίζουμουν αππηώντας τζιαι ξαναππηώντας σαν την αρκόπελλην²⁸!... Ὡστε πρέπει να κάθουμαι! Τζιαι ποιαν που τες δκυο πρέπει να φορώ πρώτα;».

«Ὅποια τζιαι να φορήσεις το ίδιον κάμνει».

«Ὡστε εν πειράζει α; Ευκαριστώ σε πολλά που με εβοήθησες. Λεβέντη μου, τζιαι αν μεν ήσουν εσού εν να τυραννιούμουν πολύ τζιαιρόν, ώσπου να τα καταφέρω να μπω μέσα! Κάτσε χαρώ σε τωρά να ξεκουραστείς τζιαι να μεσουμερκάσουμε. Ἐχω πατάτες βραστές, χαλλούμι, πομηλόρκα²⁹ τζιαι ελιές της κούμνας».

Κάθισε ο φίλος μας, έφαγαν τις πατάτες, το χαλλούμι, τις ντομάτες και τις ελιές κι έπειτα πήρε τον δρόμο της επιστροφής για το χωριό του. Οπωσδήποτε η γυναίκα που μόλις είχε αφήσει ήταν επίσης πιο ανόητη από την αρραβωνιαστικιά του και τη μητέρα της. Εκείνες τουλάχιστον ήξεραν να φορούν τις μπότες και δεν πηδούσαν σαν τους καλικάντζαρους για να μπουν μέσα!

²⁸ αρκόπελλην: πολύ πελλή, πολύ τρελή

²⁹ πομηλόρκα: ντομάτες

Φτάνοντας στον τόπο του τράβηξε για το πατρικό της αρραβωνιαστικιάς. Μπαίνοντας βρήκε μάνα και κόρη να κάθονται και να φτιάχνουν πιπίλλα³⁰. Και τότε είπε στην πεθερά του:

«Τζιυρά, εν θα την αφήκω την κόρη σου, εν τέλει εν να την παντρευτό. Γιατί τζιαι που λαλείς τζιαι που επήα ήβρα γυναίτζιες πιο πελλές κόμα τζιαι που σας. Εκατάλαβα τότες ότι ούλλες οι γυναίτζιες είστε πελλές τζιαι αν γυρεύκω γυναίκα νούσιμη³¹ για να παντρευτό εν να μεν παντρευτό ποτέ μου».

Έτσι ο νεαρός παντρεύτηκε την κόρη κι έστησαν σπιτικό και έκαμαν πολλά παιδιά. Κι έκαναν και αγόρια που βέβαια ήταν μυαλωμένα και κορίτσια που μοιραία «είχασιν τον νουν της όρνιθας».

Βασισμένο στις υποτιμητικές απόψεις, άλλων εποχών, για τις γυναίκες είναι το παραμύθι αυτό. Μέσα από αυτό διαπιστώνουμε σε πόσο χαμηλή εκτίμηση τις είχαν οι άντρες και πόσο αφελείς και ανόητες τις θεωρούσαν.

Το παραμύθι προέρχεται από την Κύπρο. Το άκουγα μικρή από τη μητέρα και τη γιαγιά μου είτε ολόκληρο όταν συμπεριφερόμουν ανόητα είτε μόνο το «ρεφραίν του»: «αν κάμω έναν γιον τζιαι φκάλω τον Βασίλην...», όταν παρασυρόμουν σε πλήθος υποθέσεων.

ΣΩΤΗΡΟΥΛΑ ΒΑΣΙΛΙΟΥ
historys231@yahoo.com

³⁰ πιπίλλα: δαντέλα

³¹ νούσιμη: μυαλωμένη

...να σου πω για τις μοίρες;

...να σου πω για τις μοίρες;

(Ξηρόμερο Αιτωλοακαρνανίας - Στερεά Ελλάδα)

Κάποτε τα παλιά τα χρόνια σε ένα κεφαλοχώρι ζούσε ένας άρχοντας με πολλούς υποτακτικούς και κάθε τόσο έβγαινε με τους ανθρώπους του για κυνήγι στις γύρω περιοχές. Μια φορά όμως, που είχαν απομακρυνθεί πολύ από το χωριό, τους έπιασε η νύχτα και ξέσπασε μια ξαφνική μπόρα και κρύο πολύ και έψαξαν να βρούνε κάπου να απαγκιάσουν μέχρι να ξημερώσει και να πάρουν πάλι τον δρόμο του γυρισμού.

Βρήκαν μια μικρή πέτρινη καλύβα και ο φτωχός βοσκός, που έμενε μέσα τους υποδέχτηκε καλόκαρδα, τους έβαλε να ζεσταθούν κοντά στην φωτιά και τους περιποιήθηκε με ότι είχε μια και η γυναίκα του ήτανε λεχώνα και δεν μπορούσε να σηκωθεί. Όταν απόφαγαν τους έβαλε να κοιμηθούν δίπλα στην φωτιά.

Ο άρχοντας ήταν πολύ καλομαθημένος και δεν μπορούσε να κοιμηθεί καλά στα σκληρά τα στρώματα και όπως ξαγρυπνούσε εκεί κατά τα μεσάνυχτα είδε τρεις γυναίκες στα κατάλευκα ντυμένες να στέκουν πανύψηλες και τρομερές πάνω από το νεογέννητο.

Ήταν οι τρεις μοίρες που ήρθαν να μοιράνουν το παιδί. Φοβήθηκε ο άρχοντας και λούφαξε να μη τον δουν. Τότε άκουσε την μία να λέει με καθαρή φωνή..

«Θα παντρευτεί την κόρη του άρχοντα που είναι εδώ και πριν λίγο γεννήθηκε και αυτή...»

Από το ξάφνιασμα και από την ταραχή του ο άρχοντας που έμαθε πως η αρχοντοπούλα κόρη του θα παντρευόταν έναν φτωχό τσομπάνη δεν άκουσε τι είπαν οι άλλες δυο που μετά από αυτό χάθηκαν οι λευκοντυμένες γυναίκες και ο άρχοντας πετάχτηκε επάνω ξύπνησε τους υποτακτικούς του, βούτηξε κρυφά το νεογέννητο από την κούνια και έφυγαν άρον άρον μέσα στην νύχτα από την καλύβα του φτωχού τσομπάνη.

Μόλις απομακρύνθηκαν καμπόσο βρήκαν ένα ξέφωτο και το άφησαν εκεί να πεθάνει το έρημο από το κρύο και γύρισαν στο χωριό. Μα λίγο αργότερα πέρασε από εκεί ένας φτωχός άνθρωπος με την γυναίκα του, πολύ καλόκαρδοι και οι δυο τους και άκουσαν το μωρό που έκλαιγε και το πήραν σπίτι τους να το μεγαλώσουν μαζί με τα άλλα πέντε παιδιά τους.

Το παιδί μεγάλωσε και έφτασε 15 χρονών, όταν μια μέρα πέρασε από εκείνο τον τόπο ο άρχοντας που είχε βγει πάλι για κυνήγι, έπιασε κουβέντα με τα παιδιά να ρωτήσει που θα βρει καλό μέρος να στήσει καρτέρι. Μα πάνω στην κουβέντα έμαθε πως το παιδί αυτό το βρήκανε σε ένα ξέφωτο και κατάλαβε πως ήταν το παιδί που αυτός είχε αφήσει να πεθάνει από το κρύο και ταραχτηκε που ζούσε ακόμα.

Ρώτησε το παιδί αν ξέρει γράμματα και αφού δεν ήξερε του ζήτησε να πάει στην γυναίκα του την αρχόντισσα παραγγελία για κάτι που τάχα μου είχε ξεχάσει και μέσα έγραφε:

«Το παιδί που φέρνει το γράμμα να μη το αφήσεις να ζήσει».

Στον δρόμο όμως το παιδί συνάντησε έναν ξενομερίτη που το ρώτησε που πάει και όταν του είπε το παιδί, ζήτησε να διαβάσει το γράμμα και ταραχτηκε πολύ με αυτά που διάβασε. Λυπήθηκε το καημένο το παιδί και τα έσβησε κρυφά και έγραψε:

«Το παιδί που φέρνει το γράμμα να το στεφανώσεις γρήγορα με την κόρη μας» και το ξανάδωσε στο παιδί.

Ταχιά έφτασε το παιδί στο Κεφαλοχώρι και έδωσε το γράμμα στην αρχόντισσα που αν και ξαφνιάστηκε, έπρεπε να υποταχτεί στο θέλημα του αντρός της και γρήγορα κάλεσε τον παπά να στεφανώσει αμέσως το παιδί με την θυγατέρα της. Μα σαν γύρισε πίσω ο αρχοντας και είδε πως αυτό που άκουσε από τις μοίρες εκείνη την νυχτιά πριν χρόνια, έγινε τελικά, σκύλιασε και έψαχνε τρόπο να εκδικηθεί.

Σκέφτηκε λοιπόν πονηρά και έστειλε τον γαμπρό του πια, ψηλά στα βουνά στους βοσκούς του, που έβοσκαν τα κοπάδια του και τους έφερνε ένα γράμμα με την εξής παραγγελιά:

«Το παιδί που θα σας φέρει το γράμμα να το σφάξετε γρήγορα και να το θάψετε να μη το βρουν».

Το έκλεισε καλά το γράμμα και το έδωσε στην γυναίκα του να το δώσει μόλις θα ξημέρωνε να το πάει στο βουνό.

Η μάνα πήγε να ξυπνήσει τον γαμπρό της, μα σαν είδε το ζευγάρι να κοιμάται βαθιά τους λυπήθηκε και σήκωσε τον γιο της, του έδωσε το γράμμα και τον έστειλε στο θέλημα του πατέρα του.

Οι βοσκοί δεν το ήξεραν το αρχοντόπουλο, δεν το είχαν ματαδεί και σαν διάβασαν το γράμμα, σφάξανε το παιδί, άνοιξαν έναν λάκκο και το παράθαψαν.

Σαν σηκώθηκε το πρωί ο άρχοντας και έμαθε πως αντί για τον γαμπρό του, το παιδί του πήγε το γράμμα, καβάλησε το πιο γρήγορο άλογο και σαν άνεμος έτρεξε να προλάβει το κακό, μα ήταν πολύ αργά πια. Ο άρχοντας δεν άντεξε την συμφορά που ο ίδιος ήταν αίτιος που έγινε, έχασε τα λογικά του και χάθηκε για πάντα.

Το παιδί έζησε χρόνια πολλά με την γυναίκα του και έκαναν και πολλά παιδιά γιατί έτσι το είχαν γραμμένο οι μοίρες και ότι γράφει δεν ξεγράφει.

Το παραμύθι που σας στέλνω υπάρχει σε αρκετές παραλλαγές στην Αιτωλοακαρνανία και εγώ το είχα ακούσει από τον πατέρα μου που καταγόταν από το Ξηρόμερο και έχω βρει να υπάρχουν και παραλλαγές του γραμμένες στο βιβλίο «Λαογραφικά Ξηρομέρου Ακαρνανίας» του Μ. Φ. Καραμεσίνη.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

evillioti@yahoo.gr

Ο Μαρμαρωμένος Βασιλιάς

(Βέροια Ημαθίας - Μακεδονία)

Μια φορά κι έναν καιρό ήτανε μια βασιλοπούλα. Κάθε πρωί, έβγαινε με τη βάγια¹ της στην αυλή και καθόταν και κεντούσε. Κι εκεί που κεντούσε ερχόταν ένα πουλάκι και καθόταν στην ποδιά της και την έλεγε:

«Κι αν κεντάς κι αν δεν κεντάς, άντραν πεθαμένον θα πάρεις».

Κι η βασιλοπούλα έκλαιγε και στεναχωρούνταν.

«Μη στεναχωράσαι» την έλεγε η βάγια, «πουλάκι είναι και δεν ξέρει τι λέει».

¹ βάγια: η βοηθός στο σπίτι, παραμάνα, παρακόρη

Μια μέρα, καθότανε πάλι στην αυλή, κι εκεί που κεντούσανε, τη βάγια την πήρε ο ύπνος κι αποκοιμήθηκε. Κι έρχεται τότε πάλι το πουλάκι κι έκατσε στην ποδιά της βασιλοπούλας και την λέει:

«Κι αν κεντάς κι αν δεν κεντάς, άντραν πεθαμένον θα πάρεις».

Σηκώνεται το λοιπόν η βασιλοπούλα να το πιάσει το πουλί, μα εκείνο πέταξε κι έφυγε κι όλο κελαηδούσε κι έλεγε: «Κι αν κεντάς κι αν δεν κεντάς, άντραν πεθαμένον θα πάρεις» και πετούσε μακριά.

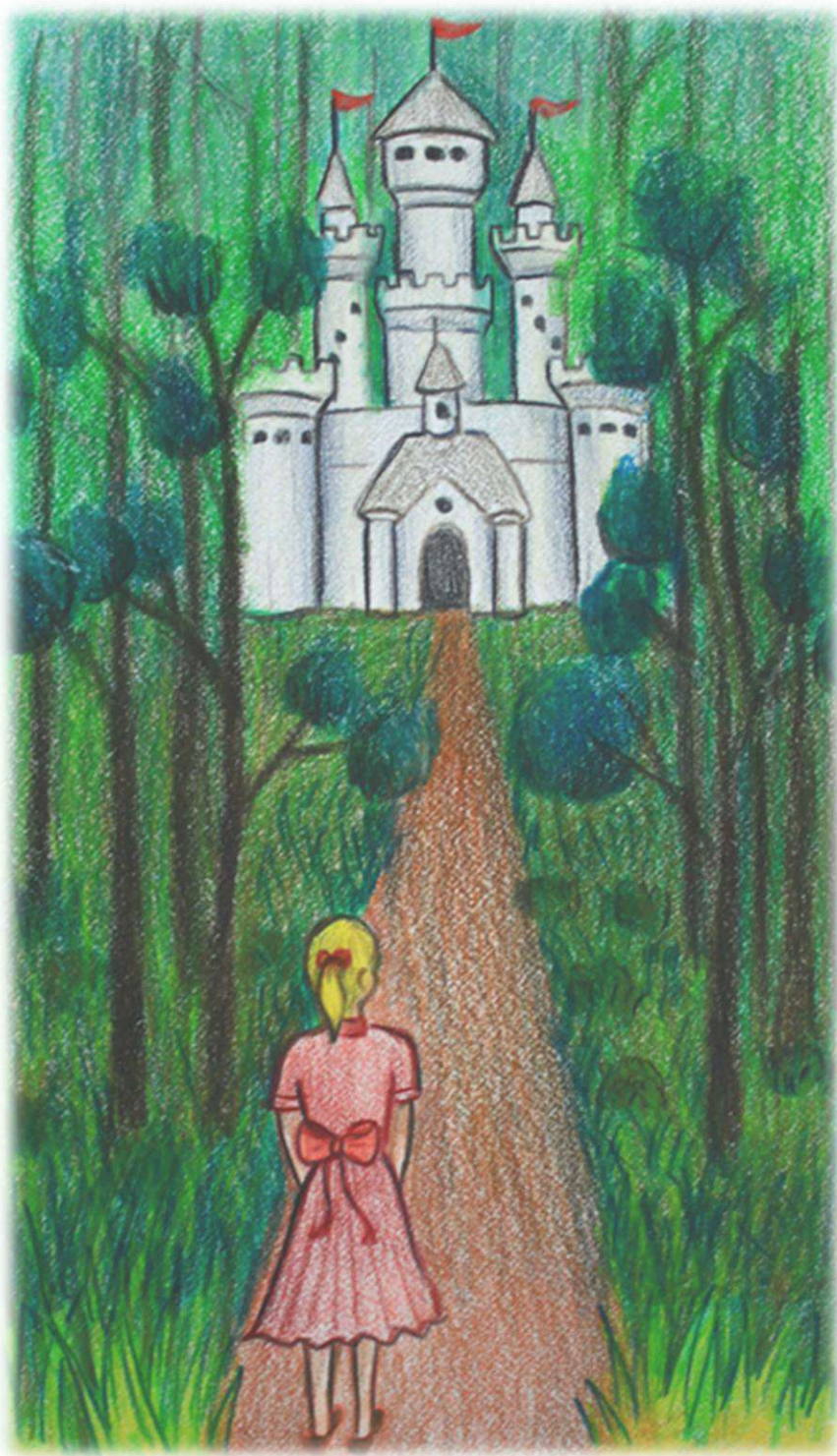
Έτρεχε η βασιλοπούλα από πίσω να το πιάσει και μπήκε βαθιά μέσα στο δάσος και χάθηκε.... Κι εκεί που περπατούσε και περπατούσε φτάνει μπροστά σ' ένα παλάτι μαρμάρινο. Μπαίνει μέσα και πάει σ' όλες τις κάμαρες και δεν βρήκε κανέναν. Στο τέλος μπαίνει μέσα σε μια κάμαρα μεγάλη και βλέπει ξαπλωμένο στο κρεβάτι το βασιλέα που κοιμότανε και ήταν σαν μαρμαρωμένος. Δίπλα του ήταν αφημένο ένα χαρτί κι έλεγε:

«Όποια με διαβάσει εκατό φορές, θα την πάρω γυναίκα μου».

Η βασιλοπούλα έκατσε σε μια μεριά, τι να κάνει δεν είχε, ε, άρχισε να τον διαβάζει. Εκεί που διάβαζε ακούει κάτω απ' το παράθυρο να φωνάζουν:

«Σκλάβες, καλές σκλάβες».

Σκύβει απ' το παράθυρο και φωνάζει

«Δώσε με μια σκλάβα να με κάμει παρέα».

Άμα, παράδες δεν είχε να πλερώσει. Βγάζει το χρυσό το σκουλαρίκι από το αυτί της και το πετάει στον έμπορο. Μετά, έδεσε απ' τη μέση της ένα σκοινί και το πέταξε απ' το παράθυρο και πιάστηκε η σκλάβα κι ανέβηκε.

Η βασιλοπούλα διάβαζε το βασιλιά και είχε δίπλα της τη σκλάβα για συντροφιά. Όταν κόντευε τις εκατό φορές κουράστηκε και στις εκατό έγειρε να κοιμηθεί.

«Άμα ξυπνήσει ο βασιλιάς, να τον πεις που τον διάβασα εκατό φορές», είπε στη σκλάβα της.

Άμα όμως την πήρε ο ύπνος τη βασιλοπούλα, ξύπνησε ο βασιλιάς και ρώτησε τη σκλάβα:

«Εσύ ποια είσαι;»

«Εγώ είμαι βασιλέα μου που σε διάβασα εκατό φορές» απάντησε η σκλάβα.

«Κι αυτή εδώ ποια είναι;» ρώτησε πάλι ο βασιλιάς.

«Να, περνούσε από κάτω ένας και πουλούσε σκλάβες, και την αγόρασα για να με κρατάει λίγο συντροφιά, αλλά αυτή αντί να με κάνει παρέα, την πήρε ο ύπνος».

Ο βασιλιάς πήρε τη σκλάβα στο παλάτι και την παντρεύτηκε. Και τη βασιλοπούλα, την έβαλαν στα χωράφια να βοσκάει τις χή-

νες. Κι εκείνη φυλούσε τις χήνες κι όλο έκλαιγε, αλλά εκεί που ήταν στα χωράφια μοναχή της τι να κάνει;

Κάποια φορά, ο βασιλιάς θα πήγαινε μακρινό ταξίδι και γύρισε όλο το παλάτι και ρωτούσε όλους τους υπηρέτες τι δώρο ήθελαν να τους φέρει. Άμα τους ρώτησε όλους είπε:

«Ε, ας πάω και σε κείνη τη σκλάβα που βοσκάει τις χήνες».

Πάει και τη ρωτάει κι αυτή του είπε:

«Βασιλιά μου, εγώ δώρα δεν θέλω, αμα θα σε ζητήξω να με φέρεις τρία πράγματα. Ένα μαχαίρι τσ' σφαγιάς, ένα σκοινί τσ' κρεμαστής και μια πέτρα τσ' σκοτωτής. Και πρόσεξε καλά γιατί άμα τα ξεχάσεις αυτά, βουλιάζει το καράβι σου και δε γυρίζεις πίσω».

Παραξενεύτηκε ο βασιλιάς αλλά τι να πει...

Έφυγε στο ταξίδι ο βασιλιάς κι έλειψε τρία χρόνια. Όταν τελείωσε τις δουλειές του, αγόρασε όλα τα δώρα που τον είχαν ζητήσει και μόνο της χηναρούς τα δώρα ξέχασε. Μπήκε στο βαπόρι να ξεκινήσει. Αλλά έπιασε φουρτούνα μεγάλη και παραλίγο να βουλιάξει το βαπόρι.

«Μήπως σε ζήτηξε κανένας τίποτα κι εσύ το ελησμόνησες;» τον αρώτηξε ο καπετάνιος.

«Βρεεε», λέει ο βασιλιάς, θυμήθηκε τι τον είχε πει η χηναρού, γυρνάει πίσω, παίρνει τα δώρα κι έτσι ημέρεψε η θάλασσα και μπήκε στο βαπόρι και γύρισε στο παλάτι.

Πήγε σ' όλους τους υπηρέτες και τους έδωσε τα δώρα τους και στο τέλος θυμήθηκε και είπε:

«Για να πάω και σε 'κεινη που βοσκάει τις χήνες».

Πήγε λοιπόν και την έδωσε τα δώρα, αλλά είχε περιέργεια να δει τι τα ήθελε να τα κάνει. Έτσι κατέβηκε απ' το άλογο και κρύφτηκε πίσω από ένα δέντρο για να παραφυλάξει. Κι εκεί που παραφύλαγε ακούει την κοπέλα και λέει:

«Σκοινί τσ' Κρεμαστής, να κρεμαστώ, να μην κρεμαστώ;» και το σκοινί μιλούσε και την έλεγε:

«Υπομονή βασιλοπούλα μ', υπομονή».

«Πέτρα τσ' σκοτωτής, να σκοτωθώ να μη σκοτωθώ;»

«Υπομονή βασιλοπούλα μ' υπομονή».

«Μαχαίρ' τσ' σφαγιάς, να σφαγώ, να μη σφαγώ;».

«Υπομονή βασιλοπούλα μ' υπομονή».

Φανερώνεται τότε ο βασιλιάς και την λέει:

«Τι λόγια είναι αυτά που λες;» Και τον λέει τότε η βασιλοπούλα.

«Εγώ ήμουν που σε διάβασα εκατό φορές τότε που ήσουν μαρμαρωμένος. Και πέρσε ένας από κάτω και πουλούσε σκλάβες και πήρα μια να με κάνει παρέα να μην είμαι μοναχιά μ'. Κι επειδή δεν

είχα παράδες να τον πλερώσω τον έδωκα το ένα το σκουλαρίκι μου. Αλλά με πήρε ο ύπνος και όταν ξύπνησες σε είπε ψέματα και σε κορόιδεψε και την παντρεύτηκες».

Ο βασιλιάς ταραχτηκε μ' αυτά που τον είπε η βασιλοπούλα και την πήρε μαζί του στο παλάτι και την παντρεύτηκε, και τη σκλάβα που τον είχε πει ψέματα την έδιωξε κι ούτε την ξαναείδε ποτέ κανείς. Και ζήσαν αυτοί καλά και 'μεις καλύτερα...

Κι ήμαν κι εγώ εκεί και με δώκαν ένα μσούρ' φακή...

Προσπάθησα να αποδώσω αυτό το παραμύθι ακριβώς όπως το άκουγα, με τις ίδιες λέξεις και τον ίδιο τρόπο που μου το έλεγε ο παππούς μου, Θεμιστοκλής Πρωτοψάλτου, γεννημένος στη Βέροια Ημαθίας το 1901. Δυστυχώς, ο παππούς μου δεν ανέφερε ποτέ όνομα γι' αυτό το παραμύθι... άλλωστε είναι το μοναδικό παραμύθι που μου έλεγε!!! Ποτέ μα ποτέ δεν μου είπε κάποιο άλλο...

Τσως όμως θα μπορούσε να ονομαστεί «Ο Μαρμαρωμένος Βασιλιάς» (δική μου ονομασία).

ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ

chrisanthe@gmail.com

Ο Ασλάντεντες

(Ανατολική Θράκη)

Μια φορά κι έναν καιρό, μέσα σ' ένα δάσος ζούσε μια μάνα άγρια, μαζί με το μικρό της γιό. Το αγόρι ήταν περίπου οχτώ χρονών και κάθε πρωί η μάνα του το έπλενε, το έβαζε να κάτσει στην είσοδο της σπηλιάς τους και αυτή έφευγε για να ψάξει για τροφή. Το βράδυ γύριζε, φιλούσε το παιδί της και πήγαιναν μαζί μέσα στη σπηλιά.

Κάποτε ήρθε στο δάσος ο βασιλιάς με τη συνοδεία του για κυνήγι. Μόλις είδε το αγόρι θέλησε να το πάρει μαζί του να το έχει σαν παιδί του, είχε κι αυτός ένα γιό σ' αυτήν την ηλικία, και θα έκαναν καλή παρέα οι δυο τους και θα μεγάλωναν μαζί.

Στάθηκε όμως αδύνατο να το πιάσουν. Παραμόνεψαν λοιπόν και το άλλο πρωί είδαν τη μάνα που το έπλυνε το χτένισε και το έβαλε να καθίσει στην είσοδο, και αφού έφυγε, άπλωσαν διάφορα μπιχλιμπίδια και όταν το παιδί πλησίασε να τα περιεργαστεί, όρμησαν επάνω του. Το παιδί όμως ήταν τόσο δυνατό και τόσο γρήγορο που κατάφερε και πάλι να τους ξεφύγει. Γύρισαν στο παλάτι απογοητευμένοι. Ο βασιλιάς όμως δεν το έβγαζε απ' το μυαλό του, και κάλεσε το σοφό του παλατιού για να του προτείνει λύση.

«Μόνο αν πιάσετε τη μάνα θα πιάσετε και το αγόρι», του είπε ο σοφός, «πιάστε αυτήν και το παιδί θα έρθει μόνο του.»

Κάλεσε τότε ο βασιλιάς έναν καλό τεχνίτη και του ανάθεσε να φτιάξει ένα αμάξι με κάγκελα, και να βάλει μια πόρτα που να κλείνει με σούστες. Μόλις ετοιμάστηκε το αμάξι πήρε πάλι τη συνοδεία του και ξαναπήγαν στο δάσος. Άφησαν το αμάξι έξω από την είσοδο της σπηλιάς, τοποθέτησαν μέσα μερικούς καθρέφτες, και κρύφτηκαν να δουν τι θα γίνει.

Σε λίγο βγήκε η μάνα με το παιδί της, το έπλυνε, το χτένισε και το έβαλε να κάτσει. Εκείνη την ώρα βγήκε ο ήλιος και οι αχτίδες του έπεσαν πάνω στους καθρέφτες και η αντανάκλαση που έκαναν κίνησαν την περιέργεια της μάνας που πλησίασε να δει τι είναι αυτό το πράγμα. Όταν είδε την εικόνα της στους καθρέφτες, φώ-

ναξε και το παιδί της να δει κι αυτό και τότε έκλεισαν οι σούστες και τους έπιασαν.

Τους πήρε στο παλάτι ο βασιλιάς και τους φερόταν σαν να ήταν οικογένειά του. Το παιδί το φώναζαν Ασλάντεντε, που θα πει «δυνατός». Έβαλε δάσκαλο να μάθει γράμματα και στη μάνα και στο παιδί.

Όλα πήγαιναν καλά, ο Ασλάντεντες όμως αρνιόταν να μιλήσει. Φώναξαν γιατρούς να τον εξετάσουν μήπως δεν ακούει, αλλά δεν διαπιστώθηκε κάτι τέτοιο. Σε όλα τα κατάφερνε πολύ καλά, μόνο που δεν ήθελε να μιλήσει. Ο καιρός περνούσε, οι δάσκαλοι έφευγαν χωρίς αποτέλεσμα ο ένας μετά τον άλλο και ο βασιλιάς δεν ήξερε τι να κάνει. Τότε αποφάσισε να προσπαθήσει και ο σοφός του παλατιού. Μπαίνει μέσα στην κάμαρα, χαιρετάει τον Ασλάντεντε, δεν παίρνει απάντηση. Τον ρωτάει πως τα περνάει, τίποτα. Σηκώνεται τότε και του αστράφτει ένα χαστούκι.

«Γιατί με χτυπάς;» ρωτάει ο Ασλάντεντες.

«Να γι' αυτό σε χτύπησα, για να μιλήσεις», του λέει ο σοφός.

Άρχισαν τότε να συζητάνε για διάφορα πράγματα, και ο σοφός διαπίστωσε ότι είχε μάθει απ' τους δασκάλους τα πάντα.

Από κείνη τη μέρα άρχισαν να κάνουν παρέα με το γιό του βασιλιά και ήταν αχώριστοι. Το βασιλόπουλο το έλεγαν Χασάν και

είχε την ηλικία του Ασλάντεντε. Μεγάλωναν μαζί, διάβαζαν, έπαιζαν και ένοιωθαν σαν να ήταν πραγματικά αδέρφια.

Ύστερα από λίγα χρόνια, ο βασιλιάς έπρεπε να φύγει σε μια εκστρατεία και θα έλειπε αρκετό καιρό. Έδωσε λοιπόν τα κλειδιά του παλατιού στον βεζίρη του και του είπε να φροντίζει για όλα στο βασίλειο, να προσέχει τα παιδιά και το παλάτι και να μην τους λείψει τίποτα.

Φώναξε και τα παιδιά και τους είπε:

«Παιδιά μου, εγώ θα λείψω αρκετό καιρό. Να προσέχετε, να κάνετε τα μαθήματά σας και ότι χρειάζεστε να το ζητάτε απ' το βεζίρη. Του έχω δώσει τα κλειδιά απ' όλες τις κάμαρες και μπορείτε να μπειτε σε όλες εκτός από την τελευταία που βρίσκεται στο πιο ψηλό σημείο του πύργου.»

«Εντάξει, πατέρα», είπαν τα δυο παιδιά «θα κάνουμε όπως μας λες».

Χαιρετήθηκαν και ο βασιλιάς έφυγε.

Περνούσαν οι μέρες, τα παιδιά ασχολούνταν με τα μαθήματά τους όπως είχαν υποσχεθεί, και μετά έπαιρναν τα άλογά τους και έτρεχαν στα λιβάδια ή έπαιρναν τα τόξα τους και πήγαιναν για κυνήγι στο κοντινό δάσος. Μετά από λίγο καιρό τα βαρέθηκαν όλα και άρχισαν να εξερευνούν το παλάτι. Ήταν τόσο μεγάλο, με τόσα

πολλά δωμάτια, που δεν είχαν ποτέ το χρόνο να το γυρίσουν όλο και τώρα είχαν αυτήν την ευκαιρία. Έμπαιναν σε κάθε κάμαρα και περιεργάζονταν ότι υπήρχε μέσα.

Στο πρώτο δωμάτιο είχε ωραία έπιπλα από ακριβό ξύλο σκαλισμένα στο χέρι από μερακλήδες επιπλοποιούς, στο δεύτερο ασήμικα φερμένα από μακρινές χώρες, στο τρίτο τις στολές του βασιλιά φτιαγμένες από έμπειρους ράφτες και κεντημένες από επιδέξιες κεντήστρες, σ' ένα άλλο χαλιά με υπέροχα χρώματα και σχέδια, στο επόμενο ήταν το θησαυροφυλάκιο με χρυσά νομίσματα και πολύτιμα πετράδια και ούτω καθεξής, ώσπου έφτασαν και στο τελευταίο στο ψηλότερο σημείο του πύργου και δεν είχαν κλειδί για την πόρτα του. Ζήτησαν το κλειδί απ' το βεζίρη αλλά αυτός τους το αρνήθηκε λέγοντας ότι είναι εντολή του βασιλιά να μη μπουν σ' αυτό. Ο Χασάν όμως επέμενε πάρα πολύ γιατί είχε μεγάλη περιέργεια να δει τι υπάρχει εκεί μέσα. Ο Ασλάντεντες του θύμιζε την υπόσχεση που είχαν δώσει στον πατέρα τους και ότι έπρεπε να φανούν συνεπείς.

Ο Χασάν άρχισε τότε να κλαίει και να τον παρακαλάει και στο τέλος τον έπεισε. Κάνει μια έτσι με το μικρό του δαχτυλάκι ο Ασλάντεντες και η πόρτα άνοιξε. Μπαίνουν μέσα, τι να δουν. Ένα άδειο δωμάτιο και μονάχα ένα ντουλάπι. Ανοίγουν το ντουλάπι, βρίσκουν μέσα μια φωτογραφία. Ήταν η πεντάμορφη του ντουνιά.

Μόλις την βλέπει ο Χασάν την ερωτεύεται αμέσως. Όλη μέρα κι όλη νύχτα καθόταν με τη φωτογραφία στα χέρια και αναστέναζε.

Γυρίζει ο βασιλιάς από την εκστρατεία, βρίσκει το γιό του άρρωστο από έρωτα. Θυμώνει τότε και αρχίζει να μαλώνει το βεζίρη και τα παιδιά που παράκουσαν την εντολή του. Ο Χασάν να τον παρακαλάει κάθε μέρα να του βρει την πεντάμορφη και να του την φέρει, γιατί δεν μπορεί να ζήσει χωρίς αυτήν.

«Βρε καλέ μου βρε χρυσέ μου, ξέρεις πόσα παλικάρια χάθηκαν γι' αυτήν την πεντάμορφη και κανένας δεν μπόρεσε να την αποκτήσει;»

Τίποτα αυτός. Έπεσε του θανατά. Τι να κάνει κι ο βασιλιάς απ' το να χάσει το γιο του, έστειλε ένα απόσπασμα να ψάξει να βρει και να φέρει την πεντάμορφη. Πράγματι σε λίγο καιρό την έφεραν.

Μες τη χαρά ο Χασάν την αρραβωνιάστηκε και όλη μέρα ήταν μαζί της. Παράτησε τις βόλτες με τ' άλογα, παράτησε το κυνήγι στο δάσος και καθόταν και της έκανε συντροφιά. Μια μέρα όπως κάθονταν στην κάμαρα και κουβέντιαζαν, τον παρακάλεσε αυτή να ανοίξουν λίγο το παράθυρο να πάρουν αέρα. Μόλις όμως το άνοιξαν, ορμάει ένα μαύρο σύννεφο και την αρπάζει. Κλάμα ο Χασάν κλάμα κακό έπεσε να πεθάνει.

Αποφάσισαν τότε να οργανώσουν ένα απόσπασμα να ψάξουν να τη βρουν. Στα λόγια, βέβαια ακουγόταν εύκολο, στην πράξη όμως ήταν πολύ δύσκολο, γιατί δεν ήξεραν ούτε ποιος την πήρε, ούτε που την πήγε.

Στην αναζήτηση της πεντάμορφης θα έπαιρνε μέρος κι ο Ασλάντεντες. Ξεκίνησε το απόσπασμα, με άλογα και εφόδια και προχωρούσαν ρωτώντας από δω κι από κει μήπως και μάθουν κάτι που θα τους βοηθούσε στην αποστολή τους. Κάποια στιγμή σταμάτη-

σαν να ξεκουραστούν κι αυτοί και τα άλογά τους, και αφού έφαγαν κάτι, ξάπλωσαν για λίγο κάτω από κάτι δέντρα.

Έρθαν τότε κάτι πουλάκια και τιτίβιζαν πάνω στα δέντρα, κι ο Ασλάντεντες που καταλάβαινε τη γλώσσα των πουλιών και των ζώων τα άκουσε που έλεγαν:

«Καλά ξεκίνησαν να ψάχνουν για την πεντάμορφη, όμως δεν θα τη βρουν γιατί την άρπαξαν οι δώδεκα δράκοι και την έχουν στο κάστρο τους. Και μόνο ένας πολύ δυνατός, που να τον φοβηθούν θα τον παραδεχτούν –να σαν τον Ασλάντεντε- θα καταφέρει να τους την πάρει. Κρίμα όμως δεν το ξέρει αυτό ο Ασλάντεντες γιατί όποιος τ' ακούσει και το πει, ως τα γόνατα μάρμαρο θα κοπεί.»

Το άκουσε ο Ασλάντεντες και λέει στους συντρόφους του:

«Εσείς θα περιμένετε εδώ κι εγώ θα συνεχίσω μόνος μου. Θα με περιμένετε σαράντα μέρες. Αν δε γυρίσω, θα πει ότι χάθηκα και να γυρίσετε στο παλάτι».

Μαζί τους θα έμενε κι ο Χασάν. Παρόλα τα παρακάλια του να πάει κι αυτός μαζί, ο Ασλάντεντες δεν τον πήρε γιατί πίστευε ότι θα του ήταν εμπόδιο.

Ξεκίνησε λοιπόν για να βρει το κάστρο των δώδεκα δράκων. Έψαξε, ρώτησε, κανένας δεν ήξερε να του πει. Κάθισε τότε κάτω από ένα δέντρο να ξεκουραστεί, και ήρθαν πάλι τα πουλάκια κι έλεγαν:

«Καλά έφτασε ως εδώ ο Ασλάντεντες, αλλά το κάστρο των δράκων είναι στον απάνω κόσμο και δε θα το βρει σ' αυτόν τον κόσμο, όσο κι αν ψάξει. Να ήξερε, να πάει εδώ δίπλα στο ξέφωτο, που έρχονται δυο άλογα, ένα άσπρο κι ένα μαύρο και παλεύουν,

να αρπάξει το άσπρο άλογο απ' τη χαίτη, αμέσως θα βρεθεί στο απάνω κόσμο, εκεί είναι το κάστρο που ψάχνει. Αλλά αυτό δε θα το μάθει, γιατί όποιος τ' ακούσει και το πει, ως τη μέση μάρμαρο θα κοπεί».

Μόλις τα άκουσε αυτά ο Ασλάντεντες, σηκώθηκε αμέσως και πήγε στο ξέφωτο. Περίμενε λίγο, και πράγματι ήρθαν δυο άλογα, ένα άσπρο κι ένα μαύρο κι άρχισαν να παλεύουν. Ορμάει τότε να αρπάξει το άσπρο από τη χαίτη, πάνω στην πάλη όμως αρπάζει κατά λάθος το μαύρο και βρίσκεται στη στιγμή στον κάτω κόσμο.

Τώρα, τι να κάνει; Άρχισε να περπατάει και να ψάχνει ένα τρόπο για να πάει στον απάνω κόσμο. Εκεί που περπατούσε άκουσε κάτι φωνές πάνω ψηλά. Γυρίζει τα μάτια του, τι να δει. Πάνω σε ένα ψηλό βράχο μέσα σε μια αετοφωλιά δυο καρταλάκια πάλευαν να σωθούν από ένα τεράστιο φίδι που πήγε να τα φάει. Δίχως να χάσει καιρό σκαρφαλώνει γρήγορα-γρήγορα στο βράχο, αρπάζει το φίδι και αρχίζει να παλεύει μαζί του.

Με πολύ κόπο κατάφερε να το σκοτώσει, και κουρασμένος ξάπλωσε στη ρίζα του βράχου να ξαποστάσει. Τον πήρε ο ύπνος και δεν άκουσε την καρταλίνα που γύρισε στη φωλιά της. Μόλις τον είδε αυτή θέλησε να ορμήσει και να του βγάλει τα μάτια γιατί νόμιζε ότι ήταν αυτός που κάθε χρόνο πήγαινε και της σκότωνε τα παιδιά της. Τα καρταλάκια όμως της φώναξαν ότι αυτός είναι που

τα έσωσε και της έδειξαν το φίδι σκοτωμένο πιο πέρα. Τότε κι αυτή, στάθηκε πάνω απ' το κεφάλι του και του έκανε σκιά με τα φτερά της, και όταν ξύπνησε του είπε:

«Κάθε χρόνο έβρισκα τα καρταλάκια μου σκοτωμένα και δεν ήξερα ποιος το κάνει. Σήμερα έμαθα και κατάλαβα. Για το καλό που έκανες στα παιδιά μου, πες μου τι θέλεις από μένα και σε τι μπορώ να σε βοηθήσω για να σου ξεπληρώσω τη χάρη».

Τότε ο Ασλάντεντες της είπε ότι βρέθηκε κατά λάθος στον κάτω κόσμο κι ότι θα ήθελε να του δείξει το δρόμο για τον απάνω κόσμο.

«Θα σε πάω εγώ εκεί που ζητάς, μόνο φόρτωσε στη ράχη μου σαράντα οκάδες κρέας και νερό, γιατί ο δρόμος είναι πολύ μακρύς».

Πράγματι, ο Ασλάντεντες πήγε αγόρασε σαράντα οκάδες κρέας πήρε και νερό τα φόρτωσε στη ράχη της καρταλίνας ανέβηκε κι αυτός και η καρταλίνα πέταξε ψηλά. Θα πετούσαν χωρίς στάσεις κι έτσι θα την τάιζε και θα την πότιζε αυτός. Όταν του φώναζε «κρα» της έδινε κρέας, όταν του φώναζε «κρι» της έδινε νερό. Πετούσαν για πολλές μέρες κι όταν κόντευαν να φτάσουν το κρέας τελείωσε, κι έτσι όταν του φώναξε «κρα» δεν είχε τι να της δώσει. Έκοψε τότε ένα κομμάτι απ' το μπούτι του και της το έδωσε. Αυτή

το κατάλαβε και δεν το κατάπιε παρά το φύλαξε κάτω απ' τη γλώσσα της.

Σαν έφτασαν, κατέβηκε ο Ασλάντεντες κάνει να περπατήσει, κούτσαινε. Βγάζει τότε η καρταλίνα το κομμάτι απ' το μπούτι του και το βάζει στη θέση του, κι αφού χαιρετήθηκαν, έφυγαν ο καθένας στο δρόμο του. Περπάτησε αρκετά ο Ασλάντεντες, και βρέθηκε μπροστά στο κάστρο των δώδεκα δράκων. Πώς να μπει όμως μέσα, που είχε γύρω-γύρω έναν θεόρατο τοίχο και δεν έβρισκε πόρτα πουθενά; Κάθισε τότε και σκεφτόταν τι να κάνει, ώσπου ακούει από κάτι κοντινά δέντρα τα πουλάκια να λένε:

«Καλά τα κατάφερε ως εδώ ο Ασλάντεντες, αλλά για να μπει στο κάστρο πρέπει να σταθεί στον ανατολικό τοίχο, να χτυπήσει τα πόδια του καταγής κι ευθύς θα βρεθεί μέσα. Κρίμα όμως που δεν θα το μάθει, γιατί όποιος τ' ακούσει και το πει, ως το στήθος μάρμαρο θα κοπεί».

Τ' ακούει ο Ασλάντεντες, πάει στον ανατολικό τοίχο, χτυπάει τα πόδια του καταγής και βρίσκεται αμέσως μέσα στην αυλή του κάστρου. Βλέπει εκεί μια γριά που μαγειρεύε σ' ένα καζάνι. Μόλις τον βλέπει αυτή αρχίζει να κλαίει και να του λέει πως είναι χαμένος γιατί έτσι και τον βρουν οι δράκοι μόλις γυρίσουν σίγουρα θα τον φάνε. Κι αυτήν θα την είχαν φάει, αλλά την έχουν να τους μαγειρεύει και να τους συγυρίζει και την κρατάνε για το λόγο αυτό.

Πάνω στην ώρα που τα έλεγαν άρχισαν να πέφτουν στην αυλή κάτι σιδερένια τόπια.

Ένα, δυο τρίαδώδεκα τόπια έπεσαν στην αυλή.

«Φύγε γρήγορα», του λέει η γριά «όπου να είναι φτάνουν. Να, βλέπεις, ρίχνουν τα τόπια τους, έρχονται».

Μαζεύει τότε ο Ασλάντεντες τα δώδεκα τόπια, τα τυλίγει όλα μαζί και τα πετάει πίσω. Οι δράκοι μόλις είδαν τα τόπια τους να έρχονται πίσω όλα μαζί, θάμαξαν.

«Μπρε....», λένε «ποιος είναι αυτός που πετάει τα τόπια μας όλα μαζί, θα είναι πολύ δυνατός, καλύτερα να τον καλοδεχτούμε γιατί αλίμονό μας».

Φτάνουν λοιπόν στο κάστρο τους, και καλωσορίζουν τον Ασλάντεντε.

«Καλώς τον, καλώς τον, κάτσε να φάμε και να πιούμε και να μας πεις ποιος καλός άνεμος σ' έφερε στο σπιτικό μας».

«Θέλω την πεντάμορφη», τους λέει αυτός «που την έχετε εδώ».

«Εμείς την πεντάμορφη, ούτε που την είδαμε», του λένε «μπορείς να ψάξεις σ' όλο το κάστρο κι αν τη βρεις πάρτην.»

Φάγανε, ήπιαν, άρχισε ο Ασλάντεντες να ψάχνει, πουθενά η πεντάμορφη. Κάθισε τότε στην αυλή και σκεφτόταν τι να συμβαίνει, και ακούει πάλι τα πουλάκια να λένε:

«Η πεντάμορφη είναι εδώ, την έχουν μαγεμένη και την έχουν μεταμορφώσει σε καρδερίνα. Την έχουν μαζί με άλλες εκατό καρδερίνες σ' ένα δωμάτιο και κανένας δεν ξέρει ποια απ' όλες είναι. Να το ήξερε αυτό ο Ασλάντεντες, θα πήγαινε στο κλουβί με τις καρδερίνες κι όποια έβλεπε να έχει μια κόκκινη κλωστή γύρω απ' το λαιμό της θα την έπαιρνε, θα έβγαζε μετά την κλωστή και τα μάγια θα λύνονταν. Αλλά αυτό δεν το ξέρει, κι όποιος τ' ακούσει και το πει ως το λαιμό μάρμαρο θα κοπεί».

Μόλις το άκουσε ο Ασλάντεντες, λέει στους δράκους ότι θα φύγει, αλλά θέλει να του δώσουν μια καρδερίνα να του κελαϊδεί, αλλά θα διαλέξει αυτός ποια θα πάρει.

Οι δράκοι συμφώνησαν, τον φοβόντουσαν κιόλας, σκέφτηκαν κι ότι ήταν πολύ απίθανο να διαλέξει τη μαγεμένη και τον οδήγησαν στο δωμάτιο με τις καρδερίνες.

Μόλις είδαν ποια διάλεξε, θάμαξαν αλλά δεν είπαν τίποτα, τι να πουν.

Παίρνει την καρδερίνα ο Ασλάντεντες, την βάζει στον κόρφο του, χτυπάει τα πόδια του στη γη και βρίσκεται έξω απ' το κάστρο.

Οι δράκοι ούτε που σκέφτηκαν να τον κυνηγήσουν, τόσο τον είχαν φοβηθεί.

Καλά βγήκε απ' το κάστρο, είχε και την πεντάμορφη μαζί, έστω και μαγεμένη, άλλωστε μόλις έβγαζε την κλωστή θα ξαναγίνονταν όπως πριν, πως όμως να πάει στον κόσμο τον δικό του που βρισκόταν, όπως είπαμε στον απάνω κόσμο;

Εκεί που τα σκέφτονταν αυτά, ακούει κάτι πουλάκια να λένε μέσα στις φυλλωσιές:

«Καλά τα κατάφερε ο Ασλάντεντες, για να γυρίσει όμως στον κόσμο τον δικό του τον καλό, πρέπει να πάει εδώ κοντά σε μια πηγή, που έρχεται ένα άλογο κι αφού πιεί νερό, τινάζει τη χαίτη του και λέει -όποιος είναι άξιος ας με καθαλικέψει και θα τον πάω όπου θέλει- να το καθαλικέψει και να πάει πίσω. Αυτό όμως δεν το ξέρει κι ούτε θα το μάθει, αφού όποιος τ' ακούσει και το πει, ως την κορφή μάρμαρο θα κοπεί».

Το άκουσε ο Ασλάντεντες, πάει στην πηγή και κρύβεται πίσω από κάτι θάμνους.

Ύστερα από λίγο έρχεται ένα όμορφο άλογο, πίνει νερό, τινάζει τη χαίτη του και λέει:

«Ποιος είναι άξιος να με καθαλικέψει; και θα τον πάω όπου θέλει».

Πετάγεται τότε ο Ασλάντεντες και το καβαλικεύει. Μέσα σε λίγα λεπτά έφτασαν στον κόσμο τον καλό. Βγάζει τότε και την κλωστή απ' το λαιμό της πεντάμορφης και πάνε να βρουν το Χασάν και τη συνοδεία του. Τους βρήκαν να μαζεύουν τα πράγματά τους και να ετοιμάζονται να φύγουν γιατί είχαν περάσει οι σαράντα μέρες αφότου έφυγε και τον νόμιζαν για χαμένο. Μόλις τους είδαν έκαναν μεγάλες χαρές προπαντός ο Χασάν και αποφάσισαν να περάσουν τη νύχτα τους εκεί και να φύγουν πρωί- πρωί.

Ο Χασάν όμως, παρόλο που ήταν πολύ χαρούμενος που βρήκε την αγαπημένη του, άρχισε να φοβάται μήπως την διεκδικήσει κι ο Ασλάντεντες μια που αυτός την γλίτωσε απ' τους δράκους. Έριξε λοιπόν υπνωτικό στο κρασί του και έβαλε όλους να ορκιστούν ότι δε θα πουν τίποτα στο βασιλιά, μόνο θ' αφήσουν αυτόν να μιλήσει.

Την άλλη μέρα γύρισαν στο παλάτι. Στο βασιλιά είπε ότι ο Ασλάντεντες ήταν άρρωστος κι ότι αυτός έσωσε την πεντάμορφη απ' τους δράκους. Όταν ο βασιλιάς τον ρωτούσε λεπτομέρειες, δεν ήξερε τι να πει, τέλος πάντων τα μπάλωσε όπως-όπως κι αποφάσισαν για το γάμο. Μόλις έγινε ο γάμος ξύπνησε κι ο Ασλάντεντες.

«Δεν ντρέπεσαι», του λέει ο βασιλιάς «εγώ σε έστειλα να βοηθήσεις το Χασάν κι εσύ μέθυσες και το 'ριξες στον ύπνο και σ' έφεραν σ' αυτά τα χάλια.»

Θιγμένος ο Ασλάντεντες από την αδικία, πικραμένος κι από την προδοσία του αδερφού του, λέει:

«Θα σας τα πω όλα απ' την αρχή, γιατί ο αδερφός μου δε σας τα είπε καλά».

Κι αρχίζει να αφηγείται τα γεγονότα από την αρχή. Μόλις έφτασε στο σημείο που άκουσε τα πουλάκια για πρώτη φορά και είπε τη φράση: «όποιος τ' ακούσει και το πει ως τα γόνατα μάρμαρο να κοπεί», αμέσως μαρμάρωσε ως τα γόνατα. Άρχισαν τότε να τον παρακαλούν όλοι να μη συνεχίσει κι ότι τον πιστεύουν.

«Εγώ», τους λέει «που πέρασα τόσα, να προδοθώ απ' τον αδερφό μου, δεν το αντέχω, θα συνεχίσω».

Και συνέχισε. Σε λίγο μαρμάρωσε ως τα γόνατα μόλις ξαναείπε τη φράση: «όποιος τ' ακούσει και το πει ως τα γόνατα μάρμαρο να κοπεί». Άρχισε τότε κι ο Χασάν να τον παρακαλάει και να κλαίει:

«Μη συνεχίζεις αδερφέ μου και συγχώρα με», αλλά αυτός τίποτα.

«Τώρα που άρχισα, θα φτάσω ως το τέλος».

Κι έτσι όταν τέλειωσε την αφήγηση, μαρμάρωσε ολόκληρος ως την κορφή.

Τον έβαλαν λοιπόν σε μια κάμαρα, έτσι μαρμαρωμένο και έφερναν γιατρούς απ' όλο τον κόσμο μήπως και καταφέρουν και τον κάνουν καλά.

----1^η (κακή) εκδοχή παραμυθιού----

Τα χρόνια περνούσαν, η πεντάμορφη με τον Χασάν ζούσαν μαζί, κάποτε απέκτησαν κι ένα παιδί, αλλά αυτήν την έτρωγε το μαράζι για τον Ασλάντεντε.

Μια μέρα η πεντάμορφη, όπως κάθονταν στα πόδια του μαρμαρωμένου Ασλάντεντε, ακούει μια φωνή να της λέει:

«Αν θέλεις να ξαναζωντανέψει ο Ασλάντεντες, πρέπει να σφάξεις το παιδί σου και να τον αλείψεις με το αίμα του».

Ταράχτηκε, κοίταξε γύρω, τίποτα, κανένας. Το παιδί της το αγαπούσε, αλλά πιο πολύ αγαπούσε τον Ασλάντεντε. Έτσι, πήρε την απόφαση, το έσφαξε και αλείψε με το αίμα του τον μαρμαρωμένο. Αμέσως εκείνος ζωντανέψε, την πήρε και έφυγαν για μια άλλη χώρα όπου έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.

Τώρα, τι απέγινε ο Χασάν κι ο βασιλιάς, δεν μας το λέει το παραμύθι. Πάντως εγώ προτιμώ την «καλή» εκδοχή, που κανείς δεν παθαίνει κακό κι ο Ασλάντεντες ζωντανεύει και ζουν όλοι μαζί ευτυχισμένοι.

----2^η (καλή) εκδοχή παραμυθιού----

Τα χρόνια περνούσαν, η πεντάμορφη με το Χασάν ζούσαν ευτυχισμένοι, όμως τους έτρωγε το μαράζι για την αδικία που έγινε στον Ασλάντεντε. Κάποτε απόκτησαν κι ένα παιδί και το έπαιρνε η μάνα του κάθε μέρα και πήγαιναν να δουν το μαρμαρωμένο θείο.

Μια μέρα το παιδάκι που είχε μεγαλώσει λίγο και καταλάβαινε, ρώτησε τη μάνα του γιατί πηγαίνουν κάθε μέρα και κάθονται κοντά στο μαρμαρωμένο θείο και αυτή κλαίει συνέχεια στα πόδια του. Τότε η πεντάμορφη αποφάσισε να του πει όλη την ιστορία. Άρχισε λοιπόν να του αφηγείται τα γεγονότα απ' την αρχή, πως γνώρισε τον πατέρα του, πως την άρπαξαν οι δράκοι, πως αυτός ο θείος που είναι τώρα μάρμαρο την έσωσε και πως αυτή κι ο πατέρας του τον αδίκησαν και όλα τα συμβάντα μέχρι το μαρμάρωμα του Ασλάντεντε.

Το παιδί την άκουγε και ράγιζε η καρδιά του ώσπου άρχισε να κλαίει. Τα δάκρυά του έπεφταν στα μαρμαρένια πόδια καυτά, και αυτά τα παιδικά δάκρυα έκαναν σιγά-σιγά το μάρμαρο να μαλακώσει και η ζωή να ξαναγύρισε στα παγωμένα μέλη ώσπου ο Ασλάντεντες ζωντάνεψε. Τα μάγια λύθηκαν, και ήταν πάλι κοντά τους ζωντανός.

Όλοι ήταν πολύ χαρούμενοι στο παλάτι, ο Ασλάντεντες τους συγχωρέσε κι έκαναν μια μεγάλη γιορτή προς τιμήν του. Αποφάσισαν μάλιστα να γίνει ο νονός του παιδιού, αφού από τη στεναχώρια τους δεν το είχαν βαφτίσει ως τότε. Έτσι κι έγινε. Ο μικρός λάτρευε το θείο του που του μάθαινε τόσα πράγματα, όπως τη γλώσσα των πουλιών και των ζώων, το κυνήγι με τόξο και το κολύμπι στο ποτάμι. Κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.

Ξέχασα να σας πω ότι ήμουν κι εγώ στα βαφτίσια, και μου έδωσαν και μπονιέρα αλλά δε σας την έφερα. Την έχασα στο δρόμο, ξέρετε πως, να μην τα ξαναλέμε.

ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ ΕΥΔΟΚΙΑΣ

Όταν η γιαγιά Ευδοκία μας ρωτούσε ποιο παραμύθι θέλουμε να μας πει, τις περισσότερες φορές η απάντηση ήταν: τον «Ασλάντεντε» (δυνατός άντρας).

Το παραμύθι αυτό μας μάγευε περισσότερο απ' όλα. Ίσως να ήταν τα παράξενα ονόματα, ίσως οι ικανότητες του ήρωα, ίσως τα πολλά μαγικά πράγματα που συμβαίνουν στην πλοκή της ιστορίας έκαναν το παραμύθι αυτό το πιο δημοφιλές ανάμεσα στα εγγόνια της αλλά και στα άλλα εξαδέλφια μας που τύχαινε να το ακούσουν. Πριν από λίγο καιρό που ανακοίνωσα στην εξαδέλφη μου από τη μεριά της μητέρας μου την απόφασή μου να γράψω τα παραμύθια της γιαγιάς μου, αυθόρμητα με ρώτησε: τον Ασλάντεντε;

Οι μνήμες μου απ' αυτό το παραμύθι είναι πολλές και συγκεχυμένες. Παιδεύτηκα αρκετό καιρό για να μπορέσω να το βάλω σε τάξη κι ακόμα έχω τις αμφιβολίες μου σχετικά με την πιστότητα της απόδοσής του, όμως σε τελική ανάλυση αυτή είναι η μοίρα των παραμυθιών. Καθένας να το λέει με τα δικά του λόγια και να το μεταφέρει στους ακροατές του μέσα από τη δική του ψυχή. Έτσι κι εγώ σας το αφηγούμαι όσο πιο καλά μπορώ, παραθέτοντας και ένα καλό τέλος. Το κάνω αυτό γιατί ο τρόπος που τελείωνε ήταν πολύ βάρβαρος, και τώρα καταλαβαίνω γιατί η γιαγιά μου δίσταζε πάντα σ' αυτό το σημείο, κόμπιαζε, προσπαθούσε να το «γλείσει» όπως-όπως και μετά από δική μας πίεση υπέκυπτε και μας το έλεγε μέχρι την τελευταία λέξη. Χρησιμοποιώ, βέβαια πολλές λέξεις και εκφράσεις της γιαγιάς γιατί όταν το σκέφτομαι και το γράφω είναι σαν να ακούω τη φωνή της να το αφηγείται και νομίζω ότι έτσι θα έχει περισσότερη νοστιμάδα.

Η γιαγιά Ευδοκία καταγόταν από την Ανατολική Θράκη, και είχε γεννηθεί το 1894.

ΕΥΔΟΚΙΑ ΠΟΙΜΕΝΙΔΟΥ - ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

eudokiap@hotmail.com

Ο Μανούσος και οι ζωτικιές

(Ηράκλειο – Κρήτη)

(το παραμύθι στη ντοπιολαλιά)

Ή τονε μια φορά σ' ένα χωριό, απάνω στα βουνά, ένα κοπέλι. Μνούσο τονε λέγανε και απ' όταν ήντονε μικιό ένα μόνο πράμα ήθελε. Να μάθει να παίζει τη λύρα.

Σαν επάενε στα πανηγύρια και εθώριε τσι λυράρηδες να παίζουνε με χάρη και μαεστρία το δοξάρι, εθέριεβε μέσα ντου η φωθιά τση ζήλιας και έφευγε από το γλέντι μανισμένο¹. Πιο πολύ και από τη ζήση του ήθελε να πιάσει και απατός² ντου στα χέρια τη λύρα και να την κάμει να τραγουδήξει, μα ήντα να κάμει ο καψερός απούντανε από φτωχιά οικογένεια και ο κύρης του δεν ε-

¹ μανισμένο: θυμωμένο

² απατός ντου: αυτός

μπόργιε να του αγοράσει λύρα. Σαν εμπήκε στα δεκαεφτά, αρχίνηξε να δουλεύει εδώ και εκεί για να μάσει τσι παράδες αφού χρειγιάζονταν. Σαν εμάζωξέ τσι, τοίμασε σ' ένα μαντήλι λίγο ψωμί, ένα δυο κρομμύδια, καμπόσες ελιές και ξεκίνησενε να πάει στη χώρα³. Εκειά, επήε στον πιο παλιό μάστορα της λύρας και του ζήτηξε να του φτιάξει μια.

Ο μάστορας εμέτρησε τσι παράδες του κοπελιού μα τσι βρήκε λειψούς, και ήθελενε να ντου πει πως με τόσους παράδες, λύρα δεν εμπόργιε να του κάμει. Μα τότεσας εκοίταξε στα μάθια του κοπελιού και είδε τη φωθιά που το' καιγε, τέτοια φωθιά που δεν την είχε δει ποτές του.

«Φύε τώρα και ξανάλα σε δέκα μέρες να πάρεις τη λύρα σου» είπενε στο κοπέλι μα εκειό του απάντηξε:

«Όι μάστορα, επαέ θα μείνω να ανιμένω⁴, δεν γαέρνω⁵ γω στο χωργιό δίχως λύρα».

Έτσα και έγινε. Εκάθουνταν ο Μανούσος σε μια γωνιά και δεν έβγανε άχνα, μόνο εμασούλαγε λίγο απ' το προσφάι του, και εθώριε το μάστορα αφού εδούλευγε. Εκειός, ο μάστορας, εδιάλεξε πρώτα ξύλο από μαύρη μουριά, το καλύτερο ξύλο για λύρες που κελαϊδούν. Έτρεχαν τα χέργια ντου απάνω στο ξύλο, με το σκεπάρ-

³ χώρα: πόλη

⁴ ανημένω: περιμένω

⁵ γαέρνω: γυρίζω, επιστρέφω

νι, τη ράσπα και το πάστρογγλο. Το κοψε, το πελέκησε, το κούφωσε από μέσα. Για καπάκι edιάλεξε κατράνι⁶ και σαν να χάιδευε κοπέλι, απαλά και με φροντίδα, άνοιξε τα μάθια τσι λύρας. Σκάλισε, γυάλισε, βερνίκωσε, βίδωσε.....

Επεράσανε ετσά εννιά ημέρες και εννιά νύχτες. Τη δέκατη ημέρα ο Μανούσος ήντονε έτοιμος να γαΐρει στο χωριό ντου με την πανέμορφη λύρα του. Λίγο πριχού φύγει, τονέ ρωτά ο μάστορας:

«Κατέεις να παίζεις τη λύρα ή τσάμπα ο κόπος μου;»

«Δεν κατέω μα θα μάθω» αποκρίθηκε εκείνος.

«Θα σου πω μιαν ιστορία που και εγώ την άκουσα από τσι παλιούς και αν είναι αλήθεια δεν κατέω, μα θα στηνε πω και ξιά⁷ σου. Ανέ θες να παίζεις τόσο γλυκά απού να κουζουλένεις τσι ανθρώπους, πρέπει να πας μια νύχτα απού αδειάζει το φεγγάρι και να καθήσεις καταμεσήs σε ένα σταυροδρόμι.

Πάρε μαζί σου μαυρομάνικο⁸ μαχαίρι και κάμε ένα γύρο⁹. Απής¹⁰ κάθισε εκείά μέσα και αρχίνισε να παίζεις και τότεσας θα μαζωχτούνε τα στοιχειά τριγύρω σου. Θα φανερωθούνε σαν όμορφες κοπελιές και θα σε καλούνε να βγεις από το γύρο, μα εσύ κάμε

⁶ κατράνι = κέδρος λιβάνου

⁷ ξιά σου: εξουσία σου (κάνε ότι θες)

⁸ μαυρομάνικο μαχαίρι: παραδοσιακό κρητικό μαχαίρι με μαύρη λαβή.

⁹ γύρο: κύκλο

¹⁰ απής: μετά

πως δεν τζι γροικάς¹¹. Ανε βγάλεις από το γύρο το χέρι σου κακομίτσι¹² θα σου το πάρουν. Και ανέ βγεις ολάκερος θε να σε φάνε. Μείνε εκείά και μόνο λίγο πριχού¹³ βγει ο ήλιος, βγάνε το μικιό σου δακτυλάκι και δώσε ντόνε το. Και αυτές για αντάλλαγμα θε να σε κάμουνε τέτοιο λυράρη αφού κανείς δεν άκουσενε ποτές».

Αυτά είπε ο γέρο μάστορας και ο Μανούσος επέταγε από τη χαρά ντου. Σας έφταξε στο σπίντι του, ανίμενε να τελειώσει το φεγγάρι τη χάση ντου και σαν έφταξε η σωστή νυχτιά, επήρε το μαυρομάνικο μαχαίρι και έγκαψε¹⁴ από το σπίτι. Έφταξενε στο σταυροδρόμι και έκαμε απίς τούπενε ο μάστορας. Εκάθουνταν μέσα στο γύρο και έπαζε τη λύρα του, όταν ξάφνου εφανήκανε τρεις κοπελιές να' ρχονται από τα χωράφια. Όμορφες, με ομορφιά αφού δεν είχε δει ποτές ντου και γλυκόλαλες τονε χαιρετήξανε.

«Καλή σου ώρα κοπέλι. Ήντα γρατζουνάς εκείά και μας εκουζούλανες; Έλα μαθές κοντά μου και 'γω θα σου δείξω πως την παίζουνε τη λύρα οι σωστοί άντρες», είπενε η μια και ο Μανούσος εκοκκίνισε από τη ντροπή του.

Έκαμε να σηκωθεί από τον κύκλο και να σιμώσει στην κοπελιά και να της δώσει τη λύρα, μα τότε εθυμήθηκε τη συμβουλή του

¹¹ γροικάς: ακούς

¹² κακομίτσι: καημένη

¹³ πριχού: πριν

¹⁴ έγκαψε: έφυγε

μάστορα. Αυτές μαθές ήτονε τα στοιχειά και επαλέβγανε να τονε αφανίσουνε.

«Τη λύρα μου ανε θες στη δίνω κοπελιά» αποκρίθηκε με πονηριά εκείνος «Μα από 'παέ δεν το κουνώ».

Εκειάς επάγωγσενε το χαμόγελο μα σίμωσε στο γύρο και γλυκομιλήσενε.

«Όπως ορίζεις, δώκε μου τη λύρα σου».

Ο Μανούσος, πολύ προσεχτικά, έβγανε τη λύρα από το γύρο και της την έδωκε, μα δεν έβγανε μούδε ένα πόντο από τη χέρα ντου. Η ξωτικιά έπαιξενε δυό στιγμές σκοπό γλυκό που κόντεψενε να του πάρει το μυαλό και απέ¹⁵ του είπενε.

«Ετσά δεν εμπορείς να μαθεις πράμα. Σίμωσε να θωρείς καλά ανέ θες να μάθεις, ειδαλλιώς ούλοι θε να γελούνε με τα γρατζουνίσματά σου».

«Όι κοπελιά, καλά είμαι και από δω», αποκρίθηκε με πονηριά εκείός.

Εκείνη, μανισμένη απου φάνηκε ξύπνιος, του 'δωκε πίσω τη λύρα του και του 'πε:

¹⁵ απέ: τότε, μετά

«Ε, μα αφού εσύ δε με πιστεύεις και γω δε σου μαθαίνω πράμα».

Και ο Μανούσος εγέλασενε κρυφά και άρχισενε πάλι να γρατζουνά τσι χορδές τσι λύρας του. Ούλη νύχτα έμειναν εκείά οι τέσσερίς ντονέ. Οι ξωτικιές να παλεύγουνε να τονε γελάσουνε με χίλιους δυο τρόπους, πότε να τον καλούνε με λόγια γλυκά και πότε να τον περιγελούνε για το παίξιμό του. Και ο Μανούσος να μένει μέσα στο γύρο που τονε φύλαε.

Λίγο πριχού φανεί ο ήλιος, ακούστηκενε το πρώτο λάλημα του κόκορα και οι ξωτικιές εσκιάχτηκαν. Έπρεπε να γκάψουνε πριχού τσι βρει το φως τσι μέρας γιάντα ανε τσι 'βλεπε, θα γίνονταν σκόνη. Όμως και η περηφάνια τους δεν τσ' άφηνε να γκάψουν άπραγες.

«Καλός είσαι, μας ενίκησες μα τώρα κάμε μας τη χάρη. Δώσε μας κάτι, ότι να 'ναι και εμείς θα σου μάθομαι να παίζεις τη λύρα», είπε η μεγαλύτερη.

Και ο Μανούσος, προσεκτικά έβγαλε από το γύρο την άκρη από το μικρό του δαχτυλάκι. Αμέσως οι ξωτικιές του το 'κοψαν και ρούφηξαν το αίμα. Ο Μανούσος, κόκκινος από τον πόνο, τους φώναξε:

«Εγώ κράτησα τη συμφωνία, σειρά σας τώρα» και τους έδωκε τη λύρα.

Αμέσως εκείνες υπάκουσαν και άρχισαν να παίζουν με τέχνη. Μουσική γλυκιά απλώθηκε στο σταυροδρόμι, τόσο γλυκιά που μέχρι και οι πέτρες χόρευαν. Σαν ρόδισεν ο ουρανός, οι ξωτικιές τράβηξαν μακριά και ο Μανούσος με το κομμένο δαχτύλι, έγινε ο πιο περιζήτητος λυράρης τσι Κρήτης.

Λένε πως μέχρι σήμερα, όποιος θε να μάθει να παίζει τη λύρα με τέχνη, πρέπει να πάει στο σταυροδρόμι και να περιμένει τσι ξωτικιές.

Το παραμύθι προέρχεται από το Ηράκλειο της Κρήτης και το είχα ακούσει πρώτη φορά όταν ήμουν παιδί από έναν παππού που ήτανε λυράρης. Αργότερα το ξανάκουσα από έναν φίλο μου από το Ηράκλειο, λίγο παραλλαγμένο. Την παραλλαγή αυτή έγραψα.

ΤΣΟΥΡΛΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
tsourlaki@gmail.com

Η κόρη η μονάχη

(Καστοριά - Μακεδονία)

Σε έναν τόπο μακρινό, σ' άλλους καιρούς και χρόνια,
μια κόρη ζούσε όμορφη κι ήταν καλή με όλους.

Όμως η κόρη ήταν φτωχή και μεσ' την ατυχία,
έχασε τους γονείς της κι 'χε απομείνει μόνη.

Μόνη παρέα που χε πια, σ' ένα κλουβί κλεισμένο,
ένα πουλάκι ήταν μικρό κι ούτε κελαηδούσε.

Κάθε πρωί που κένταγε η κόρη στην αυλή της,
έκλαιε για τη μοίρα της κι έλεε τους καημούς της.

Μονάχα η κόρη ένα πρωί, δε μίλησε καθόλου,
μήτε έκλαψε για τους καημούς, μον' το πουλί κοιτούσε.

«Τι έχεις μάναμ και δε μιλείς, τι έχεις και δε δακρύζεις;»
της αποκρίθει το πουλί, ανθρώπινα μιλώντας.

«Εσύ πουλάκι μου μιλείς, εσύ μου αποκρίθεις;»
και από τότε τα πουλιά ανθρώπινα μιλούνε;

«Λύσε ψυχή μου τα μαλλιά, λύσε και το κλουβί μου,
μα πριν ο ήλιος να χαθεί κι αύριο θα γελάσεις.»

«Δεν το μπορώ πουλάκι μου, να λύσω τα μαλλιά μου,
ούτε βαστάω το κλουβί, ν' ανοίξω και να φύγεις.
Για τους γονείς μου τα μαλλιά σε πένθος τα φυλάω,
και το κλουβί σου είναι κλειστό, να σ' έχω για παρέα.»

«Λύσε μου τα μαλάκια σου, να δω την ομορφιά σου,
κι αύριο από το πρωί θα σε γεμίσω πλούτη.
Λύσε και το κλουβάκι μου να φύγω να πετάξω
και τ' άλλο βράδυ πριν να 'ρθεί, θε να σου φέρω τύχη.»

«Δεν παν τα πλούτη σε φτωχούς, σε άμοιρους η τύχη,
μόνο το τάμα θα χαθεί για τους φτωχούς γονείς μου
και συ στερνό πουλάκι μου, που σ' έχω για παρέα.»

Είπε και δεν εμίλησε, ώσπου να φύγει η μέρα.

Μα πριν ο ήλιος να χαθεί, ολότελα στη δύση,
έλυσε η κόρη τα μαλλιά και άστραψε η φύση.

Σώπασαν όλα τα πουλιά, να δουν τη ομορφιά της,
κι ο ήλιος στάθηκε κι αυτός να δει και να φωτίσει.

«Πλούτη δε θέλω να χαρώ, χρυσάφια και στολίδια,
θέλω τα πλούτη στη καρδιά κι ανθρώπους να τα δίνω.

«Φύγε και συ πουλάκι μου, λεύτερο να πετάξεις
κι εγώ θα 'χω παρέα μου, την όμορφη σου σκέψη.»

«Είπε και το κλουβάκι του, άνοιξε για να φύγει
και όλη η πλάση δάκρυσε και τα λουλούδια γύραν
και ο ήλιος έφυγε με μιας, για να βγει το φεγγάρι,
για να μπορέσει και αυτό να δει την καλοσύνη.

Νύχτωσε και τα ζωντανά της φύσης κοιμηθήκαν
και ξύπνησαν τα πνεύματα και όλα τα δαιμόνια.

«Κόρη έλυσε τα μαλλιά που τα 'χε πένθους τάμα
κι ο Διάολος εμήνυσε να πάμε να τη φάμε.»

Μπήκαν λοιπόν στο σπίτι της στον ύπνο να τη φάνε,
μα η κόρη ήταν ξυπνητή, με χτένια χτενιζόταν.

«Καλώς ορίσατε άρχοντες, κάτσετε να χαρείτε,
στο φτωχικό μου που 'ρθατε, πρέπει να σας φιλέψω.»

Οι δαίμονες σαστίζανε από την ομορφιά της,
μα πιο πολύ σαστίζανε από την καλοσύνη.

Καθίσανε και φάγανε με όλη την ψυχή τους,
ήπιανε και πολύ κρασί, ώσπου άρχισε να φέγγει.

Τότε εφάνει το πουλί κι οι δαίμονες χαθήκαν
και το πουλί της έφερνε, δύο σταγόνες μέλι.

«Βάλτες ψυχήμ στα μάτια σου, ν' ανοίξουνε να δούνε
τα πλούτη που 'χεις στην καρδιά κι όποιος βρεθεί τα δίνεις.»

Είπε και πίσω πέταξε να πάει να φέρει τύχη.

Πιάνει η κόρη και φορεί στα μάτια τις σταγόνες
και κόλλησαν τα μάτια της κι ύπνος βαθύς την πήρε,
όμοιος με το θάνατο κι ούτε καν ανασάνει.

Τρόμαξε ο ήλιος, τα πουλιά, τρομάξανε τα άνθη,
τρομάξανε κι άνθρωποι και πήγαν να την βρούνε.

Πήγε κι ο γιος του βασιλιά, γιατί ένιωσε τον τρόμο,
που τόσα χρόνια γύρευε να βρει και να νικήσει.

«Αυτή είναι ο τρόμος;» φώναξε κι έβγαλε το σπαθί του,
Το σήκωσε στον ουρανό, στη μέση να την κόψει.

Ο ήλιος όμως έδυε και το πουλί εφάνει
κι έφερνε από πίσω του, σύννεφα με βροχούλα.

Βραχήκαν όλα τα βουνά, βραχήκανε κι οι κάμποι,
βραχήκαν και τα μάτια απ' την κόρη τη μονάχη.

Μα σαν τα μάτια βράχηκαν και έφυγε το μέλι,
η κόρη ξύπνησε ξανά και φώτισε η πλάση.

Φωτίστηκε κι ο πρίγκιπας από την ομορφιά της
και τότε αμέσως θέλησε γυναίκα να την πάρει.

Σαράντα μέρες και βραδιές, γελούσαν και γλεντούσαν,
κάπου εκεί ήμουν κι εγώ με τις γριές μιλούσα,
κι αν δε με πιστεύεται, κακό του κεφαλιού σας.

(παραμύθι εκτός συναγωνισμού)

Παραμύθι από την περιοχή της Καστοριάς που το ανακάλεσα από τις παιδικές μου μνήμες και το απέδωσα με έμμετρο ύφος. Τότε που οι γιαγιάδες αφηγούνταν ακόμα κάτω από τα πλατάνια, στις αυλές από τα αρχοντόσπιτα, νωρίς το βραδάκι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΛΙΑΤΣΙΟΣ
paliatsios@yahoo.gr

Του πιδούδ' μι ντ πίτα

(Κολινδρός Πιερίας – Μακεδονία)

(το παραμύθι στη ντοπιολαλιά)

Μια φουρά κι έναν κιρό, ήταν μια γιαγιά κι ένας παππούς και είχαν ένα ιγγόν¹. Ήταν ακόμα μούτσιανου², αλλά ήθελι να βοηθάει του παππού τ' κι ντ' γιαγιά τ', γιατί η μάμα τ' κι η μπαμπάς τ' είχαν πάει στουν ουρανό.

Ένα Σάββατου, η παππούς πήγι στο χουράφι που είχι του μπουστάν³. Η γιαγιά έκατσι στου σπίτι κι έφτιασιν μια μιγάαλ' πίτα. Φώναξι του πιδούδ⁴ και του είπι να ντ' πάει στου παππού. Δεν ήξηρι καλά του δρόμου, αλλά όταν η γιαγιά του ρώτσιν'

¹ ιγγόν: εγγόνι

² μούτσιανου: μικρό

³ μπουστάν: μπουστανί: χωράφι με καρπούζια ή πεπόνια

⁴ πιδούδι: παιδάκι

ντράπκιν να πει οτι δεν ξιέρ'. Δεν ήθηλι να πάει ντ' πίτα η γιαγιά, για να μη κουραστεί. Αλλά ήθηλι και να πάει αυτός για να γυρίσει μαζί μι του παππού, καβάλα στου γαζιόλ⁵.

Δρόμου παίρν' δρόμου αφήν' κατά κει που τουν είπι η γιαγιά, κι μι του μεγάλου του σινί⁶ στου κεφάλ' έφτασιν σι ένα τσαϊρ⁷ κι καρσί⁸ φάνκιν η παππούς. Ήταν ακόμα πουλύ μακρυά όμους κι δεν ήξηρι από που να πάει. Φώναξι τότε:

«Παππού, παππού! Απού που να έρτου;»

«Ίσια απ' τ' μέση».

Πεινούσι του πιδούδ' νόμισιν ότι τουν είπι να φάει τ' μέση απ' την πίτα, κι έφαγι τ' μέση. Πιρπάτσιν ακόμα λίγο, βλιέπ' μια μπουλντούκα⁹ μι νιρό, κι πάλι ρώτσιν:

«Παππού, παππού! Απού που να έρτου;»

«Απ' τν' άκρια έλα».

Αυτό πάλι δεν κατάλαβι καλά, έφαγι κι μια άκρια απ' την πίτα. Ύστηρα πάλι, βλιέπ' ένα μαντρί.

«Παππού, παππού! Απού που να έρτου;»

⁵ γαζιόλι: γομάρι, μουλάρι, γαϊδούρι

⁶ σινί: μεγάλο στρόγγυλο ταψί από χαλκό, γανωμένο εσωτερικά

⁷ τσαϊρι: βοσκότοπος σε ύψωμα κυρίως με θέα, όπου πηγαίνανε και βόλτα

⁸ καρσί: απέναντι

⁹ μπουλντούκα: μεγάλη γούρνα με νερό

«Απού γύρου γύρου».

Τρώει κι του γύρου τς πίτας... Έτσ' σιγά σιγά έφαγι όλ' ντ πίτα κι όταν έφτασιν στου χουράφ' είχι μόνο του σινί στου κεφάλ'.

«Καλώς του πιδούδι μ'», λiece η παππούς, «τι έχ'ς στου ταψί;»
Κι τι να δει... άδειο του ταψί.

«Πού είναι η πίτα που μ' έταξιν η γιαγιάς;»

«Τν έφαγα».

«Γιατί δε τν έφηρις να τ' φάμι μαζί;»

«Ισί δε μ' είπης να τ' φάου;»

«Πότι σι είπα έτσι».

«Υπουρτώραν¹⁰», λίκι του πηδί.

Θύμουσιν η παππούς, πήγι να του μαλώσ' του πιδούδ' μα αντί γί' αυτό, τουν έπιασαν τα γέλια. Τα γέλια τ' έφτασαν στα γύρου βουνά κι ξαναγύρσαν κι έγιναν πουλλά κι του πιδί έκληγι στ' αρχή, μα ύστηρα αρχίνσι να γιλάει κι αυτό.

Έκουψιν η παππούς ένα μιγάλο καρπούζ' τότε κι έφαγαν μαζί. Πήραν κι ένα για του σπίτι, ανέβκαν στο γαζιόλ' με του πιδί στα καπούλια κι ξικίνσαν για του χωριό, να βρουν κι ντ γιαγιά που τς πιρίμινι.

Κι πέρασαν αυτοί καλά κι ιμείς καλύτερα!

¹⁰ υπουρτώρα: πριν από αυτή την ώρα, πριν από αυτή τη στιγμή, πριν από λίγο

(το παραμῦθι στη κοινή δημοτική)

Μια φορά και ένα καιρό, ήταν μια γιαγιά και ένας παππούς, και είχαν ένα εγγόνι. Ήταν πολύ μικρό ακόμα, αλλά ήθελε να βοηθάει τον παππού του και τη γιαγιά του, γιατί η μαμά του και ο μπαμπάς είχαν πεθάνει.

Ένα Σάββατο, ο παππούς πήγε στο χωράφι όπου είχε το μποστάνι. Η γιαγιά κάθισε στο σπίτι και έφτιαξε μια μεγάλη πίτα. Φώναξε το παιδάκι και του είπε να την πάει στον παππού. Δεν ήξερε καλά τον δρόμο, αλλά όταν η γιαγιά το ρώτησε, ντράπηκε να πει ότι δεν ξέρει. Δεν ήθελε να πάει την πίτα η γιαγιά, για να μην κουρασθεί. Αλλά το παιδί ήθελε πολύ να πάει για να γυρίσει μαζί με τον παππού καβάλα στο μουλάρι.

Δρόμο παίρνει, δρόμο αφήνει, προς τα εκεί που του είπε η γιαγιά και με το μεγάλο το ταψί στο κεφάλι, έφτασε σε ένα λιβάδι και απέναντι φάνηκε ο παππούς. Ήταν ακόμα πολύ μακριά, όμως και δεν ήξερε από που να πάει. Φώναξε τότε:

«Παππού, παππού! Από που να 'ρθω;»

«Ίσια απ' την μέση».

Πεινούσε το παιδάκι, νόμισε ότι του είπε να φάει τη μέση της πίτας και έφαγε τη μέση. Περπάτησε ακόμα λίγο, βλέπει μια γούρνα με νερό και πάλι ρώτησε:

«Παππού, παππού! Από που να έρθω;»

«Από την άκρη έλα».

Αυτό πάλι δεν κατάλαβε καλά, έφαγε και μια άκρη της πίτας.
Ύστερα πάλι, βλέπει ένα μαντρί.

«Παππού, παππού! Από που να έρθω;»

«Από γύρω-γύρω».

Τρώει και τον γύρο της πίτας. Έτσι σιγά σιγά, έφαγε όλη την πίτα και όταν έφθασε στο χωράφι είχε μόνο το μεγάλο ταψί στο κεφάλι.

«Καλώς το παιδάκι μου», λέει ο παππούς, «τι έχεις στο ταψί;»
Και τι να δει... άδειο το ταψί.

«Που είναι η πίτα που μου υποσχέθηκε η γιαγιά;»

«Την έφαγα».

«Γιατί δεν την έφερες να τη φάμε μαζί;»

«Εσύ δεν μου είπες να την φάω;»

«Πότε σου είπα έτσι».

«Πριν από λίγο».

Θύμωσε ο παππούς, πήγε να μαλώσει το παιδάκι, μα αντί γι' αυτό τον έπιασαν τα γέλια. Τα γέλια του έφτασαν στα γύρω βουνά και ξαναγύρισαν κι έγιναν πολλά και το παιδί έκλαιγε στην αρχή, μα ύστερα άρχισε να γελάει και αυτό.

Έκοψε ο παππούς ένα μεγάλο καρπούζι και έφαγαν μαζί. Πήραν και ένα για το σπίτι, ανέβηκαν στο μουλάρι με το παιδί στα καρπούλια και ξεκίνησαν για το χωριό, να βρουν και τη γιαγιά που τους περίμενε.

Και πέρασαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα!

Επιθυμώ να συμβάλω και εγώ συμμετέχοντας στον διαγωνισμό με ένα παραμύθι που μας το έλεγαν όταν είμασταν μικρά στον Κολινδρό. Το διηγούμαστε στα παιδιά, τουλάχιστον εμείς που έχουμε φύγει απ' τον Κολινδρό εδώ και πενήντα χρόνια.

Στον Κολινδρό κάθε Σάββατο οι γυναίκες έφτιαχναν πίτα. Η πίτα αυτή χρειαζόταν πολύ χρόνο και κόπο για να γίνει. Και φυσικά ήταν τεράστια για να χορταίνει όλη η οικογένεια. Ήταν το κύριο γεύμα της ημέρας. Ήταν τόσο συνυφασμένη αυτή η συνήθεια με τη ζωή των Κολινδρινών, που μια φορά κάποιος αν και ήταν Κυριακή δούλευε στο χωράφι. Τον βλέπει ένας συγχωριανός του και του λέει, πώς είναι δυνατόν να δουλεύει Κυριακή μέρα. Και εκείνος παραξενεμένος “Πως είναι Κυριακή; αφού εγώ δεν έφαγα πίτα χθες”.

ΑΘΗΝΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ - ΣΑΡΑΚΕΝΙΔΟΥ

ypatia52@gmail.com

Το δαμαλάκι με τα χρυσά πόδια

(Ρόδος — Δωδεκάνησα)

Μια βολά κι ένα καιρό ζούσαν δύο ξαέρφια με τις οικογένειές τους, που ο ένας είχε χτήματα πολλά και πλούσιο σπίτι, ενώ ο άλλος είχε ένα χωραφάκι που καλλιεργούσε και ένα απλό σπιτάκι. Και οι δύο είχαν κι μια μοναχοκόρη, που τα εβρίσκαντα μεταξύ τους.

Κάποια μέρα, ο πλούσιος αζάερφος χάρισε στην κόρη του φτωχού μιαν αελιά. Η αελιά αυτή μετά που καιρό εγέννησε ένα δαμαλάκι που τα πόδια του ήτο χρυσά. Πετούσε που τη χαρά της η κόρη του φτωχού και κάθε μέρα το ξάνοιε σαν τα μάτια της. Έμαθε ντο όμως η κόρη του πλούσιου ξαέλφου κι εζήλεψε. Έστειλε το

λοιπόν τον 'φέντη της, να γυρέψει πίσω την αελιά και το δαμαλάκι μαζί. Φυσικά ο άλλος αξάερφος δεν το έδινε πίσω, γιατί όπως του είπε τα δώρα εν κάνει να επιστρέφονται κι ύστερα και τα δύο ζωάκια τώρα πιο ήτο δικά τους.

Ο πλούσιος όμως επεισμάτωσε κι έτσι πήγασι μιαν ημέρα στο σοφό άρχοντα της πόλης τους να τους λύσει τη διαφορά. Φτός έκουσεν τους προσεκτικά και τους δύο, επειδή εν ήθελε ούτε να τους δυσαρεστήσει, ούτε να αδικήσει κανέναν υπήκοό του και τους είπε να κάμουςι κάτι άλλο. Θα τους έκαμνε τρεις ερωτήσεις και όποιος από τους δύο θα απαντούσε σωστά σε ούλες, αυτός θα

κέρδιζε και το δαμαλάκι με τα χρυσά τα πόδια. Αφού εсуφώνησαν, ο άρχοντας την ίδια κιόλας μέρα κιόλα, έκαμέ τους την πρώτην ερώτηση:

«Θέλω να γυρίσετε στο σπίτι σας κι αύριο πάλι το πουρνό να ξανάρθητε σε μένα κι αφού σκεφτείτε καλά να μου απαντήσετε, ποιό είναι το πιο παχύ πράγμα στον κόσμο».

Γύρισαν τα δυο ξαέρφια στο σπιτικό τους και ο πλούσιος ένοιωθε ευτυχισμένος γιατί ήξερε κιόλα την απάντηση:

«Υπάρχει πιο παχύ πράγμα στον κόσμο που τη γουρούνα μου;» Ένα τεράστιο γουρούνι που' θρεφε στο χοιροστάσιό του, σκεφτόταν και καμάρωνε.

Ο φτωχός όμως καθόταν όλη τη νύχτα μπαϊλντισμένος και συλλοϊσμένος γιατί δεν ήξερε τί να παντήσει. Το πρωί πριν ξεκινήσει, τον είδε ετσιδά η κόρη του και το ρώτησε το πρόβλημά του. Μόλις έκουσε την ερώτηση που του 'χε κάνει ο άρχοντας, γέλασε και λέει στον 'φέντη της:

«Θα πας στον άρχοντα και θα του πεις, ότι το πιο παχύ πράγμα στον κόσμο είναι η Γη».

Απόρησε στην αρχή ο 'φέντης της αλλά ακόμα κι αν δεν ήτο σίγουρος για τη γνώμη της κόρης του δεν είχε τι άλλο να κάμει.

Έφτασαν το λοιπόν στον άρχοντα και στάθηκαν μπροστά του και όταν τους έγνεψε να του πουν ποια ήταν η απάντηση στο χθεσινό του ερώτημα, ο μεν πλούσιος του λέει:

«Άρχοντά μου, δεν υπάρχει πιο παχύ πράγμα στον κόσμο από το γουρούνι μου και σε καλώ να 'ρθεις να το δεις με τα μάτια σου για να πιστέψεις».

Ο δε φτωχός, κομπιάζοντας στην αρχή, του είπε:

«Άρχοντά μου, το πιο παχύ πράγμα στον κόσμο είναι η Γη!»

Σαν τάκουσε ο άρχοντας αυτό, θάμασε το φτωχό άνθρωπο για τον ξυπνό το λόγο ντου, μα δεν ήτο καιρός 'κόμα να μολογήσει ποιος που τους δύο είχε μιλήσει σωστά. Έτσι κάμνει τους και τη δεύτερη ερώτηση:

«Ποιό πράγμα στον κόσμο είναι το πιο γρήγορο, τους λέει».

Έφυγε πάλι ο πλούσιος ευτυχισμένος, σίγουρος ότι το πιο γρήγορο πράγμα στον κόσμο ήταν το αλόό του. Ενώ ο φτωχός όλη τη νύχτα ξενύχτησε προσπαθώντας να βρει απάντηση. Το πρωί, πριν ξεκινήσει τον ξαναρωτά η κόρη του τί είναι φτό που τον τρώει. Κι όταν εκείνος της είπε την ερώτηση του άρχοντα, του λέει τότε εκείνη:

«Φέντη μου, να πας και να του πεις ότι το πιο γρήγορο πράγμα στον κόσμο είναι ο νούς.»

Πήγαν πάλε πίσω στον άρχοντα και ο πλούσιος του απάντησε ό,τι είχε σκεφθεί, δηλαδή το αλοό ντου. Κι όταν ήρθε η σειρά του φτωχού, του λέει τα λόγια της κόρης του. Αυτή όμως τη φορά, ο άρχοντας δεν κρατήθηκε και γεμάτος θαυμασμό για τις σοφές απαντήσεις του τον ρωτά:

«Μα πες μου καλέ μου άνθρωπε, ποιός σου λέει τούτα τα λόγια ή μήπως που την κεφαλή σου τα σκέφτεσαι;»

«Η κόρη μου, άρχοντά μου», του λέει τότε εκείνος με ταπεινό ύφος «βλέποντάς με στενοχωρημένο, πριν ξεκινήσω, μου είπε να σου δώσω αυτές τις απαντήσεις. Μα αν εσύ κρένεις.... »

Δεν τον άφησε ο άρχοντας να τελειώσει. Σηκώθηκε και αφού τον χτύπησε φιλικά στον ώμο, του λέει:

«Να πας και να πεις στην κόρη σου να 'ρθει αύριο μπροστά μου και να είναι ντυμένη και άντυτη. Να φορεί και να μη φορεί ρούχα».

Στενοχωρημένος περισσότερο από τις άλλες φορές ο φτωχός γύρισε στο σπιτάκι του και δεν ήξερε τι να πει στην κόρη του. Όμως, δεν μπορούσε και να παρακούσει τη διαταγή του άρχοντα. Έτσι, την άλλη μέρα ξυπνάει την κόρη του που τα χαράματα και της λέει:

«Κόρη μου, τοιμάσου γλήγορα να πας στον ίδιο τον άρχοντα. Θέλει να σε γνωρίσει. Μόνο που δεν ξέρω αν αυτή τη φορά θα κερδίσουμε το χρυσό μας δαμαλάκι. Γιατί θέλει να πας ντυμένη και άντυτη. Να φορείς και να μη φορείς ρούχα».

«Γι' αυτό στενοχωριέσαι καλέ φέντη», του λέει τότε γελώντας το κορίτσι και μια και δυο τρέχει στην παραλία, στην καλύβα ενός ψαρά και δανείζεται ένα δίχτυ. Ύστερα βγάζει όλα της τα ρούχα και τυλίγεται με το δίχτυ και ξεκινά για το αρχοντικό, αφού έριξε πάνω της ένα πανωφόρι για να μην κρυώσει.

Σαν ήρθε η ώρα να παρουσιαστεί μπροστά στον άρχοντα με περήφανο ύφος η κοπέλα πετάει το πανωφόρι της, υποκλίνεται μπροστά του και αφήνει να φανεί η ομορφιά του κορμιού της, όπως τα λόγια της είχαν δείξει την ομορφιά του μυαλού της.

Και ο δίκαιος άρχοντας γοητευμένος τότε, όχι μόνο κράτησε τον λόγο του δίνοντας το δαμαλάκι στον φτωχό ξάερφο, αλλά ζητάει και την κόρη του για γυναίκα του. Φυσικά, εκείνη όταν έγινε αρχόντισσα, χάρισε το δαμαλάκι στην πλούσια ξαέρφη της, λέγοντας ότι τώρα πια δεν είχε ανάγκη, αφού το πραγματικό χρυσάφι το είχε βρει η ίδια κοντά στον καλό και δίκαιο άντρα της.

Το δαμαλάκι με τα χρυσά πόδια

Το παραμύθι είναι παραδοσιακό της Ρόδου. Το έχω ακούσει από τη γιαγιά μου που τώρα είναι 90 χρονών!

ΕΙΡΗΝΗ ΠΟΛΙΑ

ireneolia@yahoo.com

ΤΕΛΟΣ

Share on Facebook

eBooks4Greeks
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ